

Dota: Yesu Ketisoma: Dioni pa:ta: peneme yaeyekeeki

¹ Do bukata: mo Yesu Ketisona: peneme yaeyeke haumanu lao ula: bukae. Koda:ma: do peneme yaasa: haumanu haleeke ekita: ipika: e pokaasa: wanda:hali pa:ta: koto kone pulu piekeeki waluekema: piekeme. Ketisoma:ta: ipika: e pokaasa: hali Dioni pa:ta: ipika: enisolo tapao dupiki haumanu walena: leekeme. ² Kutupa Dionima:ta: ipikana:ma: handeeki haumanu paeyao la:la:me. Do lao ula: pita: mo Koda:ma: la:la: pi make Yesu Ketisoma: ota: tupa: peneme yaala: pie.

³ Ma:nda: epima: do buka pa:ta: la: ula: ekimanu ipula: ekita: Koda:ma: ota: epeaasa:me. Kutupa make epi amedama: do la: ula: pimanu opitolo hata: ika: puki tukiki nane mendimika:na:ta: ikita: Koda:ma: ota: epeaasa:me. Pa ekipeke do haumanu pulu pa:la: nateta: teke pa:ta: ya:leke loa:me.

Watake hata: siosi pa:ta: wape tapaeyekeeki

⁴ Ita: Dionima: mo Eisia kenke nane hala: watake hata: a:ta: alome. Ame do make hala: amba: make hayeke wetepena: make epolo pa:la: Koda:ma: a:ta:ma: homolo tamba: mina:la:eki pita: puki lopa:niaasa:eki yaapota: iki pa:ta: kina:e. Koto tupa: mo Koda:na: handeteke pila: sea tikitikina: haleme watake hata: sipitidi manuma: make kina:e. ⁵ Kutupa make mo Koda:na: pi ota: tupa: laasa: hali mo hande homa:la:eki bepolao tiaeyeke

titina: hali make do kenke honiki paeyaona: kini haliwekina: handeteke hala: hali Yesu Ketisoma: make homeke hau kone pina:e.

Ipikana:ma:ta: niki pukima: homo hala:me. Ipika: a:ka:tei wape piki tina: lopeeke wema:ta: nika: hoke hau pa:ta: niki ka:la:pa: tapaala:me.

⁶ Kutupa ipika: Apa: Koda:na: e pokomono nikita: ipika: kilu tombuao hala: ekina: yeni peao haleme wanda:hali hamono la:la:me. Yesu Ketiso pa:ta:ta: paa pita:la:eki make wele pita:la:eki make hoto paeyao pa utia pu haena:e. Kutu pina:e.

⁷ Ipikita: ya hapi manda oli ipula: handa:e. Paeyaoma: handilimikie. Mo ipiki ikoko lia doloma: awemeke haliwekina: make loa:me. Kutupa do kenkena: hala: wanda:hali paeyaoma:ta: ipiki handolo hata: e tieke lelimikie. Koto ekina:ta: kutu pilieke.

⁸ Mo Aneke Tekehali Koda:ma: alota: Ita: ota: titina: ota: wetepe sale nane makee laa Ita: ame do halo make amba: haowa: make wetepena: make epolo polo halie ala:me lea:me.

Dionima: Ketiso handeekieki

⁹ Ita: ika: kame Dioni Yesuna: hoki nane teliolo halie. Ipika: Kilu Tombuao Hala:eki pa:ta: haleme ekina: ki hone na wiki Pina:e laa tanda mineleme ekina: putupoloma: yankekema: loa:me. Ita: Koda:na: pi walaawa: ekina: make Yesuma: ota:eki peneme yaeyekeeki walaawa: ekina: Ita: mo dawalama: dupake Pa:timosi kenke siki pa:ta: hano lelememe. ¹⁰ Mo Tekehalina: natena:ta: hande Sipitidima: I handeteke hata: e pokea:me. Kutupa bu kanakena: ema: handeke pi hola:make tiekema: yaka hoki nane pi lea:eki

opua:me. ¹¹ Dupa lea:me. Nakana:ma: do handolo peleeki manuta: wape laaniao kutupa mo bukata: mo watake hata: daoni manuna: siosi pa:ta: tapaapeke. Epesese Semena Pekamamo Daetaeda Sadisi Pila:delepia make Leiodisiamanu pa:ta: loa:me lea:me.

¹² I pa:ta: pi ala:ta: epima: ala:pe laa la:ka:la: moneawa:pate handeta: watake hata: koloma: wepiki ola:pake keo panka:la: alemanu handoa:me. ¹³ Kutupa koto alemanu anka:lopuna:ta: halima: handeke nono piki alema: hake piki dau hokulu oni ipika: anke ana:na: wataapekeeki yameekeme. Kutupa make koloma: wepiki beleke ipika: hakokona: adoto pia:me. ¹⁴ Ipika: you pita: itiki yaapota: mo hake pupapeke sipisipi itikima: handa o hake pupapeke yahapima: handeke alema: handa make ipika: leketa: ti to hala: ti haaleke ekima: handea:me. ¹⁵ Ipika: anketa: mo epeke tupa: wamo pea mulamula kitao wiki koloma: handeke nono piki ale batasima: handa leke yale yale peata: ipika: pi hola:maketa: mo u tieke laa lopa:la: ikali douma: handea:me. ¹⁶ Ipika: popeke nane kikina:ta: watake hata: hambulanka:manu miniki hata: ipika: kake pa:ta:ta: mo ne hake kake yaapo hake bainasi opolu baeya:me. Ipika: leke popeleketa: mo you tikekena: tala: natema: handeke paa tieke pia:me.

¹⁷ Ima: ipiki handoa: dina:ta: amba: homeke halima: handaa ipika: anke teke pa:ta: lopo:me. Kutu pueketa: ipikana:ma: ipika: popeke nane kiki I manda witolo hata: alota: Paala:ma: na homa:pee. Ita: ota: titina: make ota: wetepe sale nane makee.

18 Ita: deto hala: halie. Ita: homoa:pate ameta: tiao hoto paeyao pa hatia pu hala: hali halome. Ima:ta: homa:la: ekina: make mo homo hala: kenkena: pota: ki handeteke halo halie. 19 Koto ekina:ta: do handele alemanu paeyao make wetepe nane pulu pa:la: ekimanu make paeyao laaniae. 20 Do yaka popeke nane miniki halo watake hata: hombulanka: manuna: make do watake hata: koloma: wepiki ola:pake keo pankala:la: alemanu yaapona: a:mbao ula: teketa: dupae. Do watake hata: hombulanka: manuta: mo hande watake hata: siosi manuna: enisolomanue. Kutupa do watake hata: ola:pake keo pankala:la: ale manuta: mo hande watake hata: siosimanue lea:me.

2

Epesese siosi pa:ta: pi tapaeyekeeki

1 Mo Epesese siosina: enisolo pa:ta: dupa lae. Do pita: mo hande watake hata: hambulanka:manu ipika: popeke nane kikina: miniki hata: mo watake hata: koloma: wepiki ola:pake keo pankala:la: ale anka:lopuna: pomina:la: somema: tapaasa:me.

2 Ika: peleme hau manuta: Ima: hone ulume. Ika: honkopu hao e pokeneeki make ika: homu pea yu wia halemeeeki make loa:me. Ikana:ma: mo hoke haliweki na handoma: tiake make mandane haliwekima: ikita: aposolo haliwekie aleme tapaketa: hande hande pea dia:yaota: yayapiki pi alo lemeka:ta:me laa handa: wilimime. 3 Ikita: homu pea yu wia halememe. Kutupa ikita: yaka ekina: kone tanda nalo hata: na kiaalememe. 4 Koto pelemepate ameta: iki pa:ta: alo pita: dupa. Ikana:ma: amba: titina: I puki kitolo pimi tupa: ameta: puki na kelememe. 5 Iki pua lopeleme

tupa: hone wipee. Ika: hoke hau hoki walaa amba: titina: pimieki paa pipee. Ikana:ma: ika: hoke hau hoki na walemeka:na:ta: Ima: iki pa:ta: a:pa mo ika: ola:pake keo pankala: ale ipika: u hala: ale mina:pa:laena: lolueke. ⁶ Pate I ta:na: putiaaseme hauta: doe. Ima: mo Nikoleitani tapakema: pu haleme haumanu kiaaso pitolo tupa: kone ikana:ma: make kiaasememe.

⁷ Haleke haemeka:na:ta: kota: mo Sipitidima: mo siosimanu pa:ta: lo hala:eki manuta: ota: opua:pa:peke ya:la:me. Ma:nda: epima: a:nda: pea bepolaeya:ka:na:ta: kota: Ima: mo Koda:na: e pa:ta: opa:la: da:ta:la: tina: kiliki nena: waleke halueke.

Semena siosi pa:ta: pi tapaeyekeeki

⁸ Mo Semena siosina: enisolo pa:ta: dupa lae. Do pita: mo hande titina: make wetepena: make hala: halima: ala:me. Ita: homaaka:na: paa da:taa halo somee ala:me.

⁹ Ika: ka:nda: manuta: Ima: hone ulume. Ikita: nate hali halemepate ikita: ota: hamoko halememe hone ulume. Diu wanda:hali dia:ya:la:pate kone ikita: Diu wanda:halie lo haleme wanda:halima: iki pa:ta: hoke pimanu lo haleme ekita: Ima: hone ulume. Koto wanda:halita: Sadanina: tapakee. ¹⁰ Mo mulu peleme tanda manuna: paala:ma: na homa:pa:peke. Opia:pe. Mo Sadanima:ta: iki la handolo hata: iki ma:nda: hondo dipula mea lopaalieke. Kutupa ika: ka:nda:ma: homelemeeki manuta: kiki yaapo natena: pua paelieke. Homa:la:eki epena: kone I pa:ta: hone tulaa pelia hapa:peke. Kutu pimika:na:ta: ika: a:nda: pea

bepolaaseme ekina: ta:na:ma: homolo peleme yenkita: da:ta:la:eki kulueke.

¹¹ Haleke haemeka:na:ta: mo Sipitidima: siosi-manu pa:ta: lo hala:eki manuta: ota: opua:pa:peke ya:la:me. Ma:nda: epima: a:nda: pea bepolaasa: halita: hande hoto yaapo peao homa:la: ekima:ta: hoeyaapeke na yelieke.

Pekamamo siosi pa:ta: pi tapaeyekeeki

¹² Mo Pekamamo siosina: enisolo pa:ta: dupa lae. Do pita: mo hande yaapo hao ne wopu hake bainasi wia hala: halima: ala:me.

¹³ Ika: haleme pa:ta:ta: Ima: hone ulume. Mo Sadanima: ipika: kilu tombuao hala:eki ula: alena:e. Ikita: I pa:ta: ota: hau pu halememe. Kutupa mo Sadani hala: alena: yaka hande hone tulao hao hata: e pokawao haya: hali A:ntipa:si lu homaeya: nate nina: kone I pa:ta: hone tulao halemeeki hoki na walememe. ¹⁴ Koto pelemepate Ima:ta: iki pa:ta: alo pimanu dupa. Iki tukiki pa:ta:ta: mo Beilame wala:la: pi tolu haleme wanda:hali taa haleme handa:e. Koto Beilame Beileke walolota: Isulai wanda:hali mo toopi ti wepia ula: ale pa:ta: halo haleme nemanu nena: alo make loke hoeyaasa: hau pina:yeke ipikana:ma: sutiaeyeke hauma: iki hoke hau pa:ta: hatuku pena:yeke waleekeme. ¹⁵ Homeke tupa: kone mo hande Nikoleitani tapakena: wala:la: ekimanu tolu haleme wanda:hali iki tukiki pa:ta: taa haleme handa:e. ¹⁶ Koto pa:la:me ameta: ika: hoke hau hoki wala:pe. Kotoeki na pimika:na:ta: Ita: iki pa:ta: koto kone a:pa koto wanda:hali ameḷe yaka kake pa:ta: ipu hala: bainasima: a:nda: pulueke.

17 Haleke haemeka:na:ta: kota: mo Sipitidima: siosimanu pa:ta: lo hala:eki manuta: ota: opua:pa:peke ya:la:me. Ma:nda: epima: a:nda: pea bepolaeya:ka:na:ta: kota: Ima: ipiki pa:ta: mo a:mbao ula: mandane ma:na halueke. Kutupa mo hake piki toopina: panake biki laala:eki make halueke. Mo bikita: ma:nda:ma: make hone na ula:pate mo milia: somema: homeke hone wilieke.

Daetaeda siosi pa:ta: pi tapaeyeekeki

18 Mo Daetaeda siosina: enisolo pa:ta: dupa lae. Do pita: mo Koda:na: Eiyeye ipika: leketa: mo hande we pupapeke ti haaleke ekima: handaa ipika: anketa: mo mulamula lialeke pa leke yale yale piki koloma: handeke ale batasima: handeke somema: ala:me.

19 Ika: pu haleme hau manuta: Ima: hone ulume. Ika: pukima: homelemeeki make kima: na homeke hone tulao halemeeki make ika: e pokelemeeki make ika: homu pea yu wia halemeeki make Ima: hone ulume. Ikana:ma: ameta: wopu pitelememe. Amba: hande pimi tupa: dia:me laa Ima: hone ulume. 20 Koto pelemepate Ima: iki pa:ta: alo pita: dupa. Ikana:ma:ta: mo wanda: Diesibeleta: iki ameḷe pa haena: kiaalememe. Koto wanda:ma:ta: ipikita: Koda:na: pi mea ipulu wanda:e lo hala:pate ipika: wala:la: ekima:ta: yaka e pa hameke pokaaseme tapakema: ika: loke hoeyaasa: hau pina: make mo hoke temoko pa:ta: hala:la: nemanu nena: hatuku pu hoeyao hala:me. 21 Ima:ta: ipika: hoke hau hoki walena: waleke haloa:pate ipika: loke hoeyaasa: hau pa:ta: hoki wala:peke ya:leke kiaasa:me. 22 Koto ekina:ta: Ima:ta: mo wanda: make mo wanda: ameḷe loke hoeyaasa: hau pimi

tapake ameḷe ota: hoke tupa: tanda mulu peleme da panda: pa:ta: lopaa monealueke. Ikana:ma: mo wanda: ameḷe loke hoeyaasa: haumanu pimikieki na kelepemeka:na:ta: kota: ameta: Ima: iki pa:ta: do aloeki pulueke. ²³ Kutupa ipika: hoki nane tolu haleme tapake make lu homaalueke. Kutu pua:ka:na:ta: mo siosi paeyaoma: Ita: wanda:hali paeyaona: honemanu make hone u halemeeki manuna: hone ulu somee hone wilimikie. Ima:ta: iki paeyao ika: peleme ekina: homeke homeke lo ana:na: kone yenki kulueke.

²⁴ Koto pa:la:pate Daetaeda haleme mandane wanda:halima:ta: mo hokeeki wala:la:eki na telia: mea pelememe. Koto wanda: ameḷe haleme tapakema: alota: Sadanina: ota: onina: tolima: a:mbao ula: pi tekemanue lo haleme ekita: na moka:la handelememe. Iki pa:ta: mo ka:nda: pa:la:eki ma:nda: na atulao ulueke alome. ²⁵ Koto ekina: ika: wia halemeeki manuta: I epono honkopu hao miniki hapa:peke. ²⁶ Ma:nda: epi amedama: a:nda: pea bepolaaso hata: yaka hone pa:la:eki pa putia pua mo honikina: paeyaeya:ka:na:ta: kota: yaka Apa:ma: Ima: handeteke hanoyeke ka:la: ekita: iki pa:ta: kulueke. Ima:ta: iki pa:ta: mo kenke honiki paeyao pa:ta: haleme tapake paeyao handeteke hamena: lolueke. ²⁷ Mo ayenima: wepieke dopitama: handeteke hamena: laata: mo kenkema: wa:pa:la: kanakema: handaa yambolo sasape puemena: lolueke. ²⁸ Kutupa mo da ka:la:paaso opa:la: hambulanka: make iki pa:ta: halueke.

²⁹ Haleke haemeka:na:ta: kota: mo Sipitidima: siosimanu pa:ta: lo hala: pi manuta: ota:

opua:pa:peke ya:la:me.

3

Sadisi siosi pa:ta: pi tapaeyekeeki

¹ Mo Sadisi siosina: enisolo pa:ta: dupa lae. Do pita: mo Koda:na: watake hata: sipitidimanu make mo watake hata: hambulanka:manu wia hala: halima: ala:me.

Ika: piteleme hau manuta: Ima: hone ulume. Wanda:halima: ikita: tanda piki Ketiso wanda:hali halememe lo halememe opulupate handeta: ikita: homaa pimika:ta:me. ² Koto ekina: tiao mo wia haleme ale ota: homaama:na: ai tindipapee. Pa ekipeke ika: peleme hau manuta: Koda:na: leke popelekena: ai tikitiki na pa:la:eki handolo hata: loa:me. ³ Hande iki walea:eki opimi ekimanu niminaaso hata: opua ika: hoke haumanu pa:ta: ai hoki walaapee. Iki ai na tiaemeka:na:ta: kota: Ita: iki pa:ta: pake nala: hali leke opolo ipulueke. Kutupa ikana:ma:ta: I epolo polo nateta: hone na wilimikie. ⁴ Pate koto Sadisi haleme wanda:hali tepo tepo a:nda:ma:ta: ika: aka:manu hai peaama:na:yeke epeke tupa: handeteke hao pimika:ta:me. Koto peleme ekima:ta: ikita: hakepiki dau yama I yaapo pota: pomu halumeke. Pa ekipeke ikana:ma: do epeke hau peleme ekina: loa:me. ⁵ Ma:nda: epima: a:nda: pea bepolaeya:ka:na:ta: kota: dupiki hake piki dau yamilieke. Kutupa ika: bikita: mo deto haleme wanda:halina: bukana: ula: ekita: Ima: na honulueke. Yaka Apa: make ipika: enisolo manuna: leke popelekena: peneme yao hata: Ikita: yaka tapakee lolueke lea:me.

6 Haleke haemeka:na:ta: mo Sipitidima: mo siosimanu pa:ta: lo hala:eki manuta: ota: opua:pa:peke ya:la:me.

Pila:delepia siosi pa:ta: pi tapaeyekeeki

7 Mo Pila:delepia siosina: enisolo pa:ta: dupa lae. Do pita: mo yako pea ota: hauna: teke halima: ala:me. Ipikita: mo hande Deipidina: pota: ki wia hala: halie. Kutupa ipikana:ma: pota: ma:nda: lombea:ka:na:ta: ma:nda:ma: hamba:peke na ya:la:me make pokea:ka:na:ta: ma:nda:ma: lomba:peke na ya:la:me.

8 Ima:ta: ika: pu haleme hau manuta: hone ulume. Ikita: honkopu hosikale siki halememe laa Ima: hone ulume. Ikana:ma: yaka waloloeki manuta: opua kima: na homeke I pa:ta: hone tulaalememe. Ma:nda:ma: na poka:peke yolo pa:la: tupa: Ima:ta: ika: puki nanema: pota: lomba wialome. ⁹ Opie. Mo Sadanina: tapake yayapiki pi alo hata: Diu wanda:hali dia:ya:la:pate kone ikita: Diu wanda:halie lo haleme wanda:halita: Ima: ika: anke teke pa:ta: a:pa panda:puniaena: lolueke. Mo wanda:halima:ta: Ima: iki pukima: homolome laa hone wilimikie. ¹⁰ Mo kenkena: haleme wanda:hali paeyao la handuluekema: ipula: ka:nda:manu pa:ta:ta: Ima: iki handeteke halueke. Pa ekipeke ikana:ma:ta: mo ka:nda: pa:la:eki pa:ta: hata: kone kima: na homeke honkopu hao hapa:peke laa la: ua: ekita: na mina:pa:lake pa pea:tiki peleme ekina: loa:me. ¹¹ Ita: teke pa:ta: ipuluma: ika: wia haleme ekita: amuma: wia hapa:peke. Pa ekipeke ma:nda:ma: ika: hande a:nda: pea bepolaaso hata: mimi ekina:

yenkita: pake naama:na:yeke loa:me. ¹² Ima:ta: mo bepola:lo hala: halita: yaka Koda:na: tembolo da pinki haena: laata: koto aleta: na mina:pa:lalieke. Ima: ipiki pa:ta: yaka Koda:na: biki lao make mo yaka Koda:ma: oli ya pa:ta: yama: hola:pa:nialia: hande panake daoni tieke Diutuselemena: biki make laalueke. Kutupa make yaka panake biki laalueke lea:me.

¹³ Haleke haemeka:na:ta: mo Sipitidima: mo siosimanu pa:ta: lo hala:eki manuta: ota: opua:pa:peke ya:la:me.

Leiodisia siosi pa:ta: pi tapaeyekeeki

¹⁴ Mo Leiodisia siosina: enisolo pa:ta: dupa lae. Do pita: mo hande ipika: biki ma:nda: taapo wiaaso hata: Kutu pina:taa leleme somema: ala:me. Ipikita: kima: na homeke ota: hauna: walo hala: halie. Kutupa make ipikita: mo hande Koda:ma: wa:pa:la: alemanu paeyaona: teke somee.

¹⁵ Ima: ika: peleme hau manuta: hone ulume. Iki titipu make kosa: make na pa:la:me laa hone ulume. Ikita: titipu make kosa: make ma:nda: hondo pina:e hone witolopate ¹⁶ ikita: kosa: dia: titipu dia: pa tukikina: haleme ekina: yaka kake pa:ta: yama: dopita baalueke. ¹⁷ Ikana:ma: alota: Ita: hamoko hata: ala:ta: ala:ta: paeyao ana: pa:la:me. I dia:ya:la: ale manuta: ma:nda: dia:yalo hata: I ana: pa:la:me alememe. Pate ikita: ta:na: na pea ota: a:ta: pambeleme ekita: hone na wilimime. Ikita: natehali hao aka: na yameke pa tia hata: leke holu peleme. ¹⁸ Koto ekina: Ima: iki mana: alo ekita: mo ota: ala:ta: ma:nda: na taleke kolo I pa:ta: hambemeka:na:ta: kota:

hamoko halo peleme tupa: loa:me. Kutupa make mo hakepiki aka: ika: yaala: piki pa tia haleeki a:mbao yamoemena: hamba:pee. Kutupa handolo peleme tupa: mandane mulamula ika: lekena: liamena: hamba:pee. ¹⁹ Ima:ta: yaka pukima: homolo wanda:hali paeyaota: pima: hando laa panisi peao halome. Koto ekina: ika: hoke hau manuta: ota: hone witolo hata: hoki wala:pe. ²⁰ Opu:a:pe. Ita: pota: kake pa:ta: hata: kili kili lao halome. Ma:nda: epima: yaka pi hola:make opua pota: lombea:ka:na:ta: Ita: ipika: da pa:ta: a:pa ipiki yaapo ne nolueke. Kutupa ipikana:ma: make I yaapo ne nelieke. ²¹ Ma:nda: epima: a:nda: pea bepolaeya:ka:na:ta: I ameḷe mo yaka kini seana: lopulao pitulupeke. Ima:ta: bepolaota: ameta: yaka Apa:na: kini seana: lopulao pilupa: tupa: loa:me lea:me.

²² Haleke haemeka:na:ta: mo Sipitidima: mo siosimanu pa:ta: lo hala:eki manuta: ota: opua:pa:peke ya:la:me.

4

Hepeni nane biki mina:liaaso yeiya: laasemeeki

¹ Koto natena: kone ya nane oli hepeni pota: lomba:pa wia:eki handoa:me. Kutupa mo hande amba: I pa:ta: pi la kia: bu kanakema: handeke pi hola:makema: alota: Do pate epoe laa Kutupa doeki hoki nane pulu pa:la:eki waluekema: loa:me lea:me. ² Koto kone mo Sipitidima: I pa:ta: e pokea:me. Oli hepeni naneta: mo kilu tumbao pila: kini seana: ma:nda: manda pitia:me. ³ Ipika: leke popeleketa: yenki tieke yeke toopimanu dia:sepa make kanilianima: make leke yale yale pita:la:

ekima: handea:me. Kutupa mo emulolidi toop-ina: au leke ka:la:da:peiya mo kilu tumbao pila:eki popei yao wiekeeki handoa:me. ⁴ Mo hande kini sea popei yaota: mandane hali tieke homekena: tonkopu kini seamanu wia:me. Moeki manuna:ta: mo hali tieke homekena: tonkopu you haliweki hake piki dau yamaata: koloma: wepiki hande-teke hala: haliwekina: you aka:manu pambae-meme. ⁵ Mo kini sea pa:ta: yama:ta: ti tekele-manu make a:ta: a:ta: piki tutu make mo tutu tieke lita:la:eki make yapea:me. Mo kini seana: puki tik-itikita: watake hata: ola:pakemanu talo haya:me. Kotota: mo Koda:na: watake hata: sipitidimanu ya:me. ⁶ Kutupa mo kini seana: puki nane ombuta: kalasima: handeke ala:ta: ma:nda: na taleke hama: tieke wia:eki handoa:me.

Mo kini seana: nepoko nina:ta: pa deto hao hala: tonkopu alemanu ika: puki nane make hoki nane paeyao lekema: tumbiki ale manuma: popei yao wia:me. ⁷ Titina: ekita: mo bosikasi tieke biki laeonoma: handea:me. Yaapo peao ekita: mo kao hali ekima: handea:me. Tepo peao ekita: halina: leke popeleke haya:me. Tonko peao ekita: bitutu laa pomina:la: uda tiekema: handea:me. ⁸ Mo deto hala: alemanu homeke homekema:ta: watake hata: popake haememe. Kutupa ika: loketa: oto nane make hama: nane make lekema: tumbulu bao wia:me. Ikana:ma: peliolo da ka:la:polo tombo na wiki lo haleme emelita: dupa

Tekehali Aneke Koda:ta: yako piki yako piki yako piki Koda:o.

Amba: make haya: ame make hala: wetepena: make halo pa:la: halie laa lo halememe.

⁹ Mo deto haleme tonkopu ale manuma:ta: mo kini seana: pila: hoto paeyao pa hao halo pa:la: hali pa:ta: paa peaasa:eki yeiya: laasa:eki keiyae ala:eki pa:ta: emelimanu lo halememe. Kutupu haleme dina:ta: ¹⁰ mo hali tieke homekena: tonkopu you haliwekita: mo kini seana: pila: hoto paeyao pa hao halo pa:la: hali pa:ta: panda:puniao lopaata: yeiya: lo halememe. Ika: you aka:manu mo kini seana: puki tikitiki lopaaso dupa lo halememe.

¹¹ Nika: Tekehali Koda:o. Neke pa:ta:ta: paa pa:la:eki make yeiya: laasa:eki make honkopu make ana:na: mea:peke ya:la:me. Pa ekipeke nakana:ma: ala:ta: ala:ta: paeyao wa:peleme. Kutupa naka: hone pi ekima:ta: ika: hapekeeki make da:ta:la:eki make hala:me laa lo halememe.

5

Pi ula: buka pita: Sipisipi Ma:na: Ikiki yaapo

¹ Mo kini seana: pila: halina: popeke nane kikina:ta: mo pi ula: buka miniki pitia:eki handoa:me. Mo pi ula: bukana: nepoko yaapo telipuna:ta: wapema: tumbulu bao wia:me. Kutupa watake hata: tonkaake alema: tonkaeyekeme. ² Kutupa wele wopu piki enisolo handoa:me. Mo enisoloma: pi hola:make tiekema: alota: Mo tonkaake alemanu yamba:la mo pi ula: buka lumbuluekema: epita: ipika: pa:la: hauma: ana:na: pea:peke ya:la:pe lea:me. ³ Pate oli hepeni nane make do kenke nane make kenke oto nane make mo pi ula: buka lumba tukiki nane handa:peke some ma:nda: dia:me. ⁴ Ima: ka:pa:puki yoka e tieke loa:me. Pa ekipeke mo pi

ula: bukata: lumba tukiki pa:ta: handuluekema:
 ma:nda: ipika: pa:la: hauma: ana:na: pea:peke hali
 ma:nda: dia:yeke loa:me. ⁵ Mo hande you hali
 homeke ma:nda:ma: I pa:ta: alota: E na lapee.
 Handa:e. Hande Diudana: tapake laeonota: hande
 Deipidina: eiyekema: monduma: monduma: pea
 a:pa ota: biki wiki hali mendieke somema: homeke
 bepola: hala:me. Ipikana:ma: ana:na: mo watake
 hata: tonkaakemanu ula:eki yamba:la mo pi ula:
 buka lumba:peke ya:la:me.

⁶ Kutupa mo Sipisipi Ma:na: Ikiki homeketa: mo
 kini sea tukikina: haya:eki handoa:me. Ipikita: mo
 deto hala: ale tonkopu make mo you haliwekima:
 make dupaememe. Mo Sipisipi Ma:na: Ikikita:
 limiki nono piekeme. Ipikita: watake hata:
 ekekemanu hao make watake hata: lekemanu
 haya:me. Ipika: leke manuta: hande Koda:na:
 watake hata: sipitidimanu do kenke honiki
 paeyao pa:ta: tapaala:eki yekeme. ⁷ Mo Sipisipi
 Ma:na: Ikikima: mo kini seana: pila: halina: popeke
 nane kikina: wia pitia: pi ula: buka pua mia:me.

⁸ Dupitolo haena:ta: mo deto hala: tonkopu ale
 manuma: make mo hali tieke homekena: tonkopu
 you haliweki paeyaoma: mo Sipisipi Ma:na:
 Ikikina: puki tikitikina: panda:puniao lopememe.
 Homeke homekema:ta: mo kidama: handeke ale
 make mo koloma: wepiki ulu pa:ta:ta: totopo piki
 alema: tumbikieki wimime. Kotota: mo hande
 Koda:na: wanda:halina: yeni pita:la:eki yekeme.

⁹ Ikana:ma: panake emeli homeke alota:

Neketa: mo pi ula: buka mea tonkaake ale
 yamba:lapeketa: ota: ana: pa:la:me.

Pa ekipeke neketa: limikime. Kutupa nakana:ma:

naka: wema: mo wanda:halita: Koda:na:
wanda:hali haena:yeke hambeleme.

Ikita: tapake ta:ta: ta:ta: make pi ta:ta: ta:ta: make
kapomani manuma: handeteke hala: da
ta:ta: ta:ta: make tutu ta:ta: ta:ta: paeyao
pa:ta: hambeleme.

¹⁰ Kutupa nakana:ma: ikita: mo yeni peao hala:
kilu tombuao hala:eki haena:yeke Koda: oto
pa:ta: hata: e pokaena: leleme.

Ikita: do kenkena: handeteke haena: lelipikie laa
lemekeme.

¹¹ Pa handoeketa: mo yata:pea:peke na yeke
tupa: haemeke enisolo titita: daoseni eleke eleke
opua:me. Ikita: mo kini sea make mo deto hala:
tonkopu alemanu make mo you haliweki popei
yao haememe. ¹² Kutupa pi hola:make anakema:
emeli alo alota:

Mo hande lia: Sipisipi Ma:na: Ikikima:ta: wele
make

hamoko make hone u tiaasa:eki make honkopu
make

biki miniliaasa:eki make paꞗ pikiiki make

yeiya: laasa:eki make paeyao mea:peketa: ana:
pa:la:me lemekeme.

¹³ Kutupa oli ya nane make kenkena: make
kenke oto nane make dawala pa:ta: da:ta hala:
ala:ta: ala:ta: paeyaoma: emeli lemeeki opua:me.
Dupa lememe.

Mo kini seana: pila: hali make mo Sipisipi Ma:na:
Ikiki make

yeiya: lao make biki miniliao make paꞗ make wele
make

hoto paeyao pa u haena:e lememe.

¹⁴ Koto lemeke mo deto hala: tonkopu ale manuma: alota: Kutu pina:e lemeke mo you haliwekita: panda:puniao lopa ipiki pa:ta: yeiya: laaso yeni pimime.

6

Tonkaake alemanu

¹ Kutupa mo Sipisipi Ma:na: Ikikima: mo titina: watake hata: tonkaake ale homeke ma:nda: ka:la:peeke handoa:me. Kutupa mo deto hala: tonkopu ale homeke ma:nda:na: pi hola:makema: tutu liki nono pea alota: Epoe leeki opua:me.

² Ima: handoeketa: handeta: hakepiki hosi ma:na: yekeme. Mo ma:na: hokina: pitieke halima:ta: a:ndeli miniki pitia:me. Ipikita: you aka: halea:me. Kutu pike ipikita: a:nda: bepolaro poluekema: pula: hali tupa: mo ma:na: hokina: pita pea:me.

³ Kutupa mo Sipisipi Ma:na: Ikikima: hande yaapo peao tonkaake ale ka:la:peaaso haena:ta: mo deto hala: ale yaapo peao ekima: alota: Epoe lea:me. ⁴ Koto pa:ta: wepiki hosi ma:na: ma:nda: opolo epea:me. Mo hosi ma:na: hokina: pitieke halita: do kenkena: hali yankeke ika: ika: kone lu alu alu pina:yeke a:nda: pita:la:eki mea epena:yeke honkopu halea:me. Kutupa make bainasi tieke tonka:na: halea:me.

⁵ Kutupa mo Sipisipi Ma:na: Ikikima: mo tepo peao tonkaake ale ka:la:pea: ale pa:ta:ta: mo deto hala: ale tepo peao ekima: alota: Epoe lea:me. Ima: handoeketa: handeta: punupiki hosi ma:na: yekeme. Koto hosi ma:na:na: hoki manda pitieke halima:ta: mo ka:nda: tombo mu hala: ale minia:me. ⁶ Hande deto hala: tonkopu

alemanu haeme ale tukiki pa:ta: pi hoḷa:makema:
 leke nono pea alota: Nate homekena: e pokaa
 mina:la: yenkima:ta: widi putu piliki siki homeke
 hambena: laa mo widima: handeke ale balita:
 tukikina: putupaa homeke yenkima: kone
 hambena:e. Koto pa:la:pate mo olipi timanu make
 waini emanu make na hoeyaapa:peke lea:me.

⁷ Kutupa mo Sipisipi Ma:na: Ikikima: tonko
 peao tonkaake ale ka:la:pea: ale pa:ta:ta: mo
 tonko peao deto hala: alema: alota: Epoe lea:me.

⁸ Handoeketa: handeta: hamipiki hosi ma:na:
 yekeme. Mo hosi ma:na: manda pitieke halina:
 bikita: Homa:la:eki lea:me. Kutupa ipika: hoki
 naneta: mo homa:la: wanda:halina: temoko hala:
 kenketa: telia: mea teke pa:ta: ipulu haya:me.
 Ipilikita: do kenke tonkopu tekilipa homeke
 homeke pa:ta:ta: a:nda: pita:la:eki make tea: ki
 make yeni ki make hapekena: hala: yeti sayale
 manuma: make paeyao lina:yeke honkopu
 halea:me.

⁹ Kutupa mo Sipisipi Ma:na: Ikikima: yunki peao
 tonkaake ale ka:la:pea: ale pa:ta:ta: mo hande
 amba: Koda:na: pi walaaso hata: kima: na homeke
 walaemeke handa limiki haliwekina: temoko-
 manu mo oloda oto pa:ta: wieke handoa:me.

¹⁰ Koto temoko manuma: anakema: e wi alota:
 Yako pea ota: hau pu hale wele wopu piki Teke-
 halio. Mo niki limi tapake panisi pealuekema:
 do kenke wanda:hali pi yokaalu pulu pele nateta:
 handima:pe lememe. ¹¹ Mo haliweki homeke
 homeketa: hake piki dau hale hale pea alota:
 Mo iki litolo pia: tupa: ika: e pokeleme yankeke
 titi paeyao ana:na: lu paeyaena: hosiki siki hoto

pita:pee lea:me.

¹² Kutupa mo Sipisipi Ma:na: Ikikima: mo yunki mindiki hata: tonkaake ale ka:la:peeke handoa:me. Koto dina:ta: paala: piki yu momeni tieke pea mo nateta: da hokolo pupapeke aka: hankolakema: handaata: mo kaisepota: we au lolo yapea:me. ¹³ Mo hambulanka: manuta: mo hande kankake nose kiliki po tilipu tiekema: tandela: lita:leke lopa:la: tupa: oni kenkena: honda:pa lopea:me. ¹⁴ Oli yata: mo hande keda tako pu minolo pita:la: tupa: alupaeya:me. Kutupa pote paeyao make dawalama: popei yaala: kenkemanu paeyaota: ika: hao hala: tupa: na hake ane mone pimime. ¹⁵ Kutupa do kenkena: kinimanu make handeteke hala: haliweki make amina: you haliweki make hamoko haliweki make wele wopu piki haliweki make pa hameke e pokaaseme haliweki make pa haleme haliweki make paeyao siki oni apa:nda: make pote pa:ta:manu ula: toopi tieke tieke pa:ta:manu a:mbao pitulu endi pimime. ¹⁶ Mo wanda:halima: mo potemanu make toopimanu pa:ta: wi la: moneaaso alota: Mo kini seana: pila: halina: leke popelekena: make mo Sipisipi Ma:na: Ikikina: mineke panka:la:eki a:mbao niki manda a:pa lopa:pee. ¹⁷ Ipilika: mineke panka:la: ota: hoke nateta: doma: ma:nda: epima: doeki mea baapeke ya:la:pe lememe.

7

144 daoseni Isulai wanda:hali

¹ Doeki hoki naneta: enisolo tonkopuma: mo kenke honiki tonkopu telipa haemeeki handoa:me. Ikana:ma:ta: mo tonkopu poma:ta: mo

kenke make dawala make ti ma:nda: hondo poma:
 tiaama:na: miniki haememe. ² Kutupa enisolo
 ma:nda:ma:ta: mo deto hala: Koda:na: tonkaake
 ale miniki hata: oli nate opa:la: nanema: opolo
 epea:me. Ipikana:ma: mo hande Koda:ma: mo
 kenke pita: ikali yaapo hoeyaena:yeke honkopu
 hala:la: tonkopu enisolomanu pa:ta: anekema:
 wi la: moneaya:me. ³ Mo enisoloma: alota: Nika:
 Koda:na: pa hameke e pokaasa: haliweki ika:
 wenoko manuna: mo Koda: ipika: tomboma: maka
 u paeyaoma:ka:na mo kenke make dawala make
 mo timanu make hoeyaama:na:ma: ame dota: ai
 na hoeyaapee lea:me.

⁴ Kutupa I pa:ta: la kieketa: Mo Koda: ipika:
 tomboma: maka ula: tapaketa: 144 daoseni hale-
 meme lea:me. Koto wanda:halita: mo hande Isu-
 laina: 12 tapakee lea:me. ⁵⁻⁸ Ikita: 12 daoseni lo mo
 tapake homeke homeke pa:ta: yata:po ma:la:me.
 Mo tapake biki manuta: Diuda Lubeni Ka:da: A:sea
 Na:petali Ma:na:sa: Simioni Lipae Isaka Sebuloni
 Diosepe make Benisamini koto tapake manue.

Hone pa mata:papeke tapake tieke

⁹ Doeki hoki naneta: hone pa mata:papeke
 tapake tieke handoa:me. Do wanda:halita:
 ma:nda:ma: yata:pea:peke tapake tupa: dia:me.
 Mo wanda:halita: tutu paeyao make tapake
 paeyao make kapomani ta:ta: ta:ta:ma: handeteke
 hala: kenke ta:ta: ta:ta: make pi ta:ta: leke tapake
 paeyao siki haememe. Ikana:ma:ta: mo kini seana:
 make mo Sipisipi Ma:na: Ikikina: puki tikitikina:
 hakepiki dau yama hau palo miniki haememe.
¹⁰ Ikana:ma: anekema: alo hata: alota: Da:ta:mono
 yeke pa:ta:la:la: ekita: mo kini seana: pila: nika:

Koda: make mo Sipisipi Ma:na: Ikiki yaapo pa:ta: yama: ipula:me lememe.

¹¹ Enisolo paeyaota: mo kini seana: make mo you haliweki make mo deto hala: ale tonkopu paeyao popei yao hao yapememe. Kutupa ikita: mo kini seana: puki tikitikina: panda:puniao lopolo hata: Koda: pa:ta: yeiya: laaso hata: yeni pitolo alota: ¹² Kutu pina:e. Yeiya: laasa:eki make paa make hone u lenkene peaasa:eki make ta:na:e ala:eki make biki miniliaasa:eki make wele honkopu make paeyaota: hoto paeyao nika: Koda:na:eki ula:me. Kutu pina:e lememe.

Ka:nda:manu paeta:la:eki

¹³ Mo hala: you hali ma:nda:ma: I lota: pitolo alota: Mo hake piki dau yameleme wanda:halita: epi ameda ka:ta:pe laata: hanema: a:pa pelemepe lea:me.

¹⁴ Ima: alota: Someo. I hone na ulupate nakana:ma:ta: hone wilime loa:me. Ipikana:ma: I pa:ta: alota: Ikita: mo hande ota: hoke tanda pa:ta: yama: kone epeke tupa: epeleme wanda:halie lea:me. Ikana:ma:ta: ika: aka: manuta: mo Sipisipi Ma:na: Ikikina: wema: tanda:pa hake peao pelememe. ¹⁵ Koto peleme ekina:ta: ikita: Koda:na: kini seana: puki tikitikina: hata: peliolo da ka:la:polo ipika: tembolo pa:ta: ipika: e pokao halememe. Mo kini seana: pila: halima: ipika: hala: ekima:ta: iki handeteke pitilieke. ¹⁶ Ikita: tea:ma: make ikali na:na:ma: make ota: paa na homilimikie. Kutupa make nate o ti ulekema: potaasa: ale tupa: make na yankilieke. ¹⁷ Pa ekipeke mo kini sea tukikina: hala: Sipisipi Ma:na: Ikikita: ika: handeteke hala:

hali halieke. Kutupa ikita: mo da:ta:la:eki kita:la:
tunkulu pa pitumu pitumu pa:la: ikalimanu pa:ta:
hatuku pelieke. Kutupa Koda:ma: ika: leke pa:ta: e
pankekemanu paeyao honu baalieke.

8

Watake peao tonkaake ale

¹ Mo hande Sipisipi Ma:na: Ikikima: mo watake
peao ale kelepea: dina:ta: oli hepeni nane nate leke
awa homeke tukikina: no la:pa pea:me. ² Kutupa
mo Koda:na: leke popelekana: hala: watake hata:
enisolomanu pa:ta: watake hata: bu kanake
halea:me. ³ Enisolo ma:nda:ta: koloma: wepiki
totopo piki ale yanko hala: kanake miniki mo
oloda wia: alena: a:pa haya:me. Ipiki pa:ta:ta: mo
Koda:na: wanda:halina: yenimanu ame_{le} totopo
piki alemanu wopu apa:taena:yeke halea:me.
Koto ale manuta: mo kini seana: puki tikitiki
ula: koloma: wepiki olodana: yankena:yeke
pia:me. ⁴ Mo totopopiki ale yankea: ekina: lumuta:
Koda:na: wanda:halina: yeni taapu mo Koda:na:
puki tikitiki hala: enisolona: kiki pa:ta: yama:
a:meiya pea:me. ⁵ Kutupa mo enisoloma: mo
totopo piki ale pamba:la: kanake mea mo olodana:
talo haya: ti mea apa:tao do kenkena: wekila:
holaeya:me. Kutu pia: tomona:ta: a:ta: a:ta:piki
tutu make tutu tieke make ti tekele make yu
momeni make pia:me.

Bu kanake lita:la: ekimanu

⁶ Koto kone mo watake hata: bu kanake miniki
haeme watake hata: enisolo manuma: mo bu
kanakemanu luekema: tikitiki yao hao yape-
meme.

7 Titina: enisoloma: ipika: bu kanake lia: dina:ta: ya hapeke pita: ti uleke apa:taake we ikali anekema: dou hao oni kenkena: lopea:me. Kutu pieketa: mo kenketa: tepo tekilipa homeke ma:nda:ta: tima: to paeya:me. Kutupa mo timanu tonka:na: tepo tekilipa homeke ma:nda:ta: tima: to paeya:me. Koto tupa: mo ambu paeyao siki ta:ta: paeya:me.

8 Kutupa mo yaapo peao enisoloma: ipika: bu kanake lia:me. Pote tieke hombeleke ti talo talo hake nono piki ala:ta: ma:nda: oni dawala pa:ta: holaeya:me. Mo dawala tepo tekilipa homeke ma:nda:ta: we au lolo yapea:me. 9 Mo dawala pa:ta: pila: alemanu tepo tekilipa homeke ma:nda:ta: homea:me. Kutupa kawaso make homeke hau kone pea hoeyaeya:me.

10 Kutupa mo tepo peao enisoloma: ipika: bu kanake lia:me. Kutu pieketa: mo talo talo hake dosima: handeke hambulanka: tieke ya nanema: lopa:niao mo ikali yopula: ekimanu make opa:la: ekimanu make tepo tekilipa homeke ma:nda: manda lopea:me. 11 Mo hambulanka:na: bikita: Teto pa:la:ekie. Kutupa mo ikali manuta: tepo tekilipa homeke ma:nda:ta: teto pia:me. Mandane wanda:halita: koto ikali no hao homememe. Pa ekipeke mo ikalita: teto pitolo hata: pia:me.

12 Kutupa mo tonkopu enisoloma: ipika: bu kanake lia:me. Kutu pieketa: nate make kaisepo make hambulanka:manu make tepo tekilipa homeke ma:nda: manuta: lu tondo peaya:eki yaalo ika: paꞤ peasa: ekita: tepo tekilipa homeke ma:nda:ta: alupaememe. Kutupa mo natepata: tepo tekilipa homeke ma:nda: pa:ta:ta: paꞤ na

pia:me. Timba: ala:eki make homeke hau kone pia:me.

¹³ Kutupa handoa:pate oli ya pa:ta: aeya ida tieke anakema: alota: A:pee. A:pee. Mo mandane enisolo tepoma: ika: bu kanake lia:ka:na:ta: do kenkena: haleme wanda:halita: ekipiki tanda tieke piki ka:nda:manu milimikipe.

9

Yunki peao enisolona: bu kanake

¹ Kutupa mo yunki peao enisoloma: ipika: bu kanake lia:me. Hombulanka: homeke oni kenkena: honda:pa lopeekeeki pa:ta: mo honiki na wiki naku tieke kiakena: pota: ki halea:eki handoa:me. ² Mo hambulanka:ma: mo naku tieke kiakena: pota: lombea: dina:ta: ti tieke yanka:leke opa:la: lumuma: handeke lumu hola:lu baeya:me. Mo lumuma:ta: nate make ya make timba:la: pamba haya:me. ³ Hombuta:ta: mo lumu pa:ta: yama: a:pa oni kenkena: lopememe. Kutupa ikita: teihali manuma: haleme honkopuma: handeke honkopu halea:me.

⁴ Iki pa:ta:ta: mo e alemanu pa:ta: ambu make timanu make mandane ambumanu paeyao na hoeyaapa:peke laata: hoeyaapeke ale homeketa: mo Koda:na: tomboma: maka ika: wenokona: na ula: wanda:hali homeke hoeyaapa:peke lea:me.

⁵ Mo hambuta:ma: handeke ale manuma:ta: mo wanda:hali homena:yeke lina: dia:ya:la:pate pa kaisepo yunki hata: natena: homeke tanda tieke halolo ombu haena: lea:me. Mo tanda tieketa: mo teihalima: poka:leke mina:la: tanda tupa:e.

⁶ Koto yunki hata: kaisepo tukiki pa:ta:ta: mo

wanda:halima:homa:la:eki weilimipate na handa:wilimikie. Homawee hone wilimipate homa:la:ekita: iki mina:pa:lao pindipa pelieke.

⁷ Mo hombuta: titita: mo a:nda:na: poluekema: tikitiki yao hala: hosi ma:na: manuma: handememe. Ika: ambokena:ta: koloma: wepiki you aka:ma: handeke ale pambao ika: leke popeleketa: halina: leke popelekema: handea:me.

⁸ Ika: itikita: wanda:wekina: hokulupiki itikima: handaa ika: kaketa: laeonona: kakema: handea:me. ⁹ Ika: hakokota: ayenima: wepiki hakokona: yama:la: alema: handeke ekima: tote pea kutupa ika: popakema: laeme ema:ta: mo a:nda:na: polukuma: ipupula yopula: hosi ma:na:na: aiela: da:ta:ka mendekemanu yopulu leke nono pia:me. ¹⁰ Ikita: mendeke hao teihalina: pa:la: tupa: tekeke haememe.

Kutupa mo wanda:halita: kaisepo yunki hata:na: ika: mendekema: tanda halo pa:la: honkopu haememe. ¹¹ Kini homeke ma:nda:ma: iki handeteke hala:me. Ipikita: mo honiki na wiki naku tieke kiakena: handeteke hala: enisoloe. Hibulu pima: ipika: bikita: A:ba:dono. Kitiki pima:ta: A:poliyono Koto bikita: Hoeyaasa: halie laa ala:me.

¹² Titina: paala:piki ka:nda: tieketa: koto paela: handa:e. Doeki hoki naneta: paala:piki ka:nda: tieke yaapo epolo pa:la:eki pa ula:me.

Yunki mindiki peao enisolona: bu kanake

¹³ Kutupa mo yunki mindiki peao enisoloma: ipika: bu kanake lia:me. Mo Koda:na: puki tikitiki haya: koloma: wepiki olodana: nepoko tonkopu nanema: pi hola:make epea:eki opua:me.

14 Mo pi hōlā:makema: mo yunki mindiki peao enisolo pa:ta: alota: Mo Yupoteitisi ikali tieke pa:ta: tonkaala: enisolo tonkopu ka:la:pa: tapae lea:me. 15 Mo enisolomanu ka:la:pa: tapae:me. Ikana:ma:ta: mo kenke wanda:hali paeyao tepo tekilipa homeke ma:nda:ta: ota: do awa siki make ota: do nate siki make ota: do kaisepo siki make ota: do bapi siki make epēna:yeke wiala: natena: lina:yeke tikitiki yao haena: lea:me. 16 Mo wanda:hali lulu polo pieke hosi hokina: pitieke ami tapakena: nambata: I pa:ta: alota: 200 milioni haliweki lea:me. 17 Kutupa yaka upama: leke handoa: ekina:ta: mo hosi ma:na: make ika: hokina: pitimi haliweki handoa:me. Kutupa mo haliwekina: hakokona: yameleme alena: au la:la:eki manuta: mo ti lankakema: handa we pupa pua make oli ya punupa:la: ekima: handeke toopi sa:paeyana: au lekeeki make mo hami pupapeke toopi solopana: au lekeeki make au lea:me. Mo hosi ma:na: manuna: amboketa: laeonona: ambokema: handaa ika: kake pa:ta:ta: ti uleke make lumu make ti na honi papeke lankake biki solopa opolu baeya:me. 18 Do ki yeni leke lita:la: hau tepoma:ta: mo wanda:hali tepo tekilipa homeke ma:nda:ta: homo paeya:me. Mo hosina: kake pa:ta: opolu baeya: ekima: loa:me. 19 Mo hosi ma:na: manuna: honkoputa: ika: kake pa:ta: make mendeke pa:ta:manu ula:me. Ika: mendeke manuta: amboke hake ketoma: handea:me. Koto ekima:ta: wanda:hali tanda peao haememe.

20 Do hau tepoma: na lia: wanda:halita: ika: wēpia wia yeni pu haeme ale pa:ta:manu hoki na walememe. Ikita: mo hoke temoko titi pa:ta:

make mo koloma: make silipama: make toopima:
 make tima: make toopi ti wepia wimiki alemanu
 pa:ta: yeni pita:la:eki hoki na walememe. Mo
 handa:peke na yeke make pi na opua:peke make
 pi na lapeke ale manuna: loa:me. ²¹ Kutupa make
 ika: hali homena: lilimieki make ika: tjo haumanu
 make ika: loke hoeyaasa: haumanu make pake
 nala: ekimanu kone ota: na kiaememe.

10

Enisolo pita: pi ula: buka hosikale siki

¹ Kutupa wele wopu piki enisolo ma:nda: oli
 hepeni nanema: hola:pa:nialo epeeke handoa:me.
 Ipikita: koama: ambula bao ipika: ambokena:ta:
 ka:la:da:peiyama: ambula wiekeme. Ipika: leke
 popeleketa: natema: handaa ipika: anketa: ti talo
 talo hake da pinki manuma: handeekeme. ² Ipika:
 kikina:ta: pi ula: buka hosiki ale siki lumbu wia
 haya:me. Ipika: popeke nane anketa: dawala
 manda wia ipika: hoe nane anketa: kenkena: wia
 haya:me. ³ Kutupa laeono manuna: aneke e wi
 ala: tupa: mo halima: anakema: wi lea:me. Mo wi
 lea: hoki naneta: mo watake hata: tutu manuma:
 anakema: e wi laa hombo peaememe. ⁴ Mo pi lea:
 ale pa:ta: kone Ita: wape laanialuekema: pitono
 oli hepeni nane pi hola:makema: alota: Do watake
 hata: tutu manuma: lemeke ekita: na laaniake
 a:mbaapeke lea:me.

⁵⁻⁶ Mo hande dawala pita: kenke yaapo manda
 hayeke handoa: enisoloma: do kenke ya make
 dawala make koto pa:ta:manu hala: ala:ta: ala:ta:
 make koto ale paeyaona: wepia wina: la:la: hoto
 paeyao pa hao hala: Koda:na: bikina: pi la: witolo

alota: Nate yola: moneapeke dia:ya:la:pate ⁷ pa mo watake hata: peao enisoloma: ipika: bu kanake lia:ka:na:ta: Koda:ma: mo hande ipika: pa hameke e pokaasa: potopede haliweki pa:ta: la haleeke tupa: ipikana:ma: ipika: pulueke laa a:mbao ula: ekita: ota: pu paeyaalieke lea:me.

⁸ Kutupa oli hepeni nanema: hande I pa:ta: pi laa kia: pi hoḷa:make ombuma: alota: Mo dawala make kenke yaapo manda hala: enisolona: kiki pa:ta: lumba wia hala: pi ula: buka pua mie lea:me.

⁹ Koto ekina: I pua mo enisolo lota: pitolota: mo pi ula: hosiki buka siki kie loa:me. Ipikana:ma: I pa:ta: alota: Mea nae. Neliaeka:na:ta: weleke nolo pa:la:pate naka: kake pa:ta:ta: boi hapekema: handaa tende yole pilieke lea:me. ¹⁰ Koto leeke Ima: mo pi ula: hosiki buka siki mea noa:pate boi hapekema: handaa tende yole pia:me. Pate neliawa: dina:ta: yaka weleke nea:me.

¹¹ Kutupa I pa:ta: alota: Mo kapomanipanu handeteke pila: kenke ta:ta: ta:ta: make tutu ta:ta: ta:ta: make pi ta:ta: ta:ta: make kini ta:ta: paeyao pa:ta: Koda: ipikana:ma: lolo pa:la: ekina: pi tapaasa:eki paa lawaapekee lea:me.

11

Mo wekitisi yaapo

¹ Kutupa I pa:ta: tombo mina:la: alema: handeke tolo kitolo alota: Mo Koda:na: tembolo da make mo oloda yaapo pua tombo mie laata: mo tembolo da pa:ta: yeni piteleme wanda:hali yata:pea:peke lea:me. ² Pate mo hama: nane momba:la:la: hama: manuta: tombo na mia:pe lea:me. Pa ekipeke koto ekita: mo pi na miniki haleme tapake pa:ta: hala:la:

hama:e lea:me. Koto tapakema:ta: kaisepo hali-tieke yaapona: paa yaapona: mo yakopiki daoni lu tumbalimikie. ³ Kutupa Ima: yaka wekitisi hali yaapo mo palaowamanu mondu hala: ekima: dau yamao 1 daoseni kutupa 260 natemanu Koda:na: pi walawaena: tapaalueke lea:me.

⁴ Mo wekitisi hali yaapota: mo olipi ti yaapo pita: ola:pake keo pankala: ale yaapoe. Ipilikita: mo kenke Tekehalina: puki tikitiki halepeme.

⁵ Ma:nda: epima: koto hali yaapo hoeyaaluekema: pimika:na:ta: ti uleke ipilika: kake pa:ta: opolu bao mo ipilika: a:nda: tunkiliki haliweki hoeyaalieke. Kutupa dupilipi ekima:ta: mo hali yaapo hoeyaaluekema: taapilimi wanda:halita: lilieke.

⁶ Ipilikana:ma:ta: mo Koda:na: pi laaso halipi natena: lako na epena: laa oli ya a:mbolota: honkopu ula:me. Kutupa make mo opolo hala: ikali manuta: we au lena: loluekema: make ane mone yeni ki ipilika: hone pa:la: tupa: do kenke a:pa hoeyaena: laa make honkopu ula:me.

⁷ Ipilikana:ma: ipilika: pi walo paeyaalipi natena:ta: mo honiki na wiki naku tieke kiake pa:ta: hao opulu baalia: sayalema: handeke ale tieke hombelekema: mo hali yaapo ameḷe a:nda: pilieke. Mo alema:ta: mo hali yaapo bepolao lu homaota: ⁸ ipilika: tokota: ipilika: Tekehali lu endiaemeke daoni tiekena: pota:na: pa wina: lelieke. Koto daonita: onkoluma: ala: biki yaapota: Sodomu pita: Idiepi yaapo ula:me. ⁹ Kapomani ta:ta: ta:ta:ma: handeteke hala: kenkemanu make tapake ta:ta: ta:ta:ma: make pi ta:ta: ta:ta:ma: make tutu ta:ta: ta:ta:ma: make paeyaoma: mo hali yaapona: tokota: nate tepona: nate

ma:nda:na: tukikina:ta: handolo make na hoina: lelimikie. ¹⁰ Pa ekipeke do kenkena: haleme wanda:halima:ta: mo hali yaapo homelepe ekina: ta:na:ma: homilimikie. Kutupa ne pambolo hata: pa hala:la: alemanu ika: ika: kone anemone tapa alu alu pilimikie. Pa ekipeke mo potopede hali yaapoma:ta: wanda:hali pa:ta: tanda tieke mea epepeme laa lelimikie.

¹¹ Koto nate tepo paeya nate ma:nda:na: tukikina:ta: da:ta:la:eki hala:la: pomo Koda: pa:ta: yama: a:pa mo hali yaapo pa:ta: honda: pambeeketa: mo hali yaapo tialu pipime. Kutupa mo hali yaapo handeme wanda:hali paeyaota: pututuma: homememe. ¹² Mo potopede hali yaapo pa:ta:ta: oli ya nane pi hola:make tiekema: alota: Do pate ipupe lea:me. Kutupa ipilika: a:nda: tunkiliki wanda:halima: handa:pa:lia haena: mo hali yaapota: koa piti oli ya pa:ta: pepeme. ¹³ Koto koneta: yumomeni tieke pea mo daonita: kiki yaapo tekili pea homeke ma:nda:ta: hoeyao mo daoseni watake hata: wanda:hali homememe. Kutupa mo pa haleme wanda:halima:ta: moeki handolo hata: pututuma: homolo oli hepeni hala: Koda:na: aneke ekina: biki mina:liaememe.

¹⁴ Yaapo peao hoeyaasa: hau koto paeya:pate mo tepo peao hoeyaasa: ekita: teke pa:ta: ipilieke.

Watake hata: peao bu kanake

¹⁵ Kutupa mo watake hata: enisoloma: ipika: bu kanake lia: dina:ta: oli hepeni nane pi hola:make tieke tieke manuma: alota: Mo kenke handeteke halo pa:la: honkoputa: ameta: nika: Tekehali pita: ipika: maleke lila: hali Ketiso pa:ta: ula:me. Kutupa hoto paeyao handeteke hao halieke lememe.

16 Kutupa mo Koda:na: puki tikitikina: ika: kini seana: pitimi hande halitieke homekena: tonkopu you haliwekita: panda:puniaio yeiia: laaso hata: Koda: pa:ta: yeni pitolo alota:

17 Amba: pa hao hae make ame make hale Aneke Tekehali Koda:o.

Nakana:ma: naka: wele tieke mea ameta: kini pea handeteke hale ekina: keiyae aloma:me laa alota:

18 Mo pi na miniki haleme wanda:halita: mineke pankelememe. Pa ekipeke Koda: naka: mineke pankele nateta: opolo a:pa:la:me. Homa:la: wanda:halina: pi yokaalu pulu peleme nate a:pa:leke loa:me.

Kutupa make naka: e pokaeya: potopede haliweki pa:ta: ika: yenki seliapo halo pele aneke nate a:pa:la:me. Mo neke pa:ta: yeiia: laaso hata: homu pea haleme wanda:hali ota: paeyaona: nate make loa:me.

Do kenke hoeyaaseme wanda:hali hoeyaalo pa:la: nate opolo a:pa:la:me laa lememe.

19 Oli hepeni nane hala: Koda:na: tembolota: lumbia:me. Kutupa mo hande pi la: wiekeeki wieke bokosi handoa:me. Kutupa ti tekele make a:ta: a:ta: piki tutu make tutu tiekemanu make yumomeni make ya hapeke wopu make epea:me.

12

Mo wanda: pita: popake itiki hake si handeke ale tieke yaapo

¹ Kutupa ta:ta: ma:nda: pea hone mateke hau tieke oli yana: opolo epea:me. Wanda: homeke koto pa:ta: pitia:me. Ipika: dauta: mo

nate yamea:me. Kutupa mo kaisekota: ipika: anke oto pa:ta: wia kutupa ipika: you aka:ta: kiki yaapona: ankena: yaapo hambulanka: pambaeya:me. ² Ipikita: teke pa:ta: weki mulu pua:peke yata: mo weki hoki nea: ekima: tanda tieke pitolo hata: e wi lea:me. ³ Kutupa ma:nda: ta:ta:piki ale ma:nda: oli ya manda opolo epea:me. Handeta: we pupapeke popake itiki hake sima: handeke ale tieke hombeleke ipika: amboketa: paeyao watake hata: hao kutupa kiki yaapo ekeke haya:me. Kutupa mo ambokemanu yalaota: kinina: you aka: pamba pamba pia:me. ⁴ Ipika: mendekema:ta: mo hambulanka:manu tepo tekilipa homeke ma:nda:ta: mo ya mina:pa:lao yola yopua do kenkena: wekila: lopaeya:me. Mo aleta: mo wanda:ma: weki mondu lopaeya:ka:na: mea nolueke alo puki tikitiki pua haya:me. ⁵ Kutupa mo wanda:ma:ta: hali weki mondu wia:me. Ipiki daeyaata: do kenke paeyao ayeni dopitama: handeteke halo pa:la: wekie. Pate mo wekita: pa:ta:la: mea Koda: pa:ta: ipika: kini seana: hala: alena: mea pea:me. ⁶ Mo wanda:ta: Koda:ma: ipika: amu pea wia:yeke hapupapeke alena: pindipa pea:me. Koto alena:ta: mo wanda: daoseni homeke kutupa 260 natena: handeteke halo pia: alena:e.

⁷ Kutupa oli hepeni nane a:nda: kini pia:me. Maikolo ipika: enisolo ameḷe mo popake itiki hake si ipika: enisolo ameḷe a:nda: pimime. ⁸ Pate Maikolo tapakema: mo popake itiki hake sita: bepola ipika: enisolomanu tonka:na: hepeni na haena: lememe. ⁹ Mo popake itiki hake si tieke hombeleketata: tolu lopaeya:me. Ipikita: mo

hande amba: kiake hayeke keto biki Sadani la:la: alee. Ipikana:ma:ta: mo kenke wanda:hali paeyao makeaeyeke halie. Ipikita: ipika: enisolo titi ameḽe oni kenkena: tolu lopaeya:me.

¹⁰ Kutupa oli hepeni nane pi hoḽa:make tiekema: alota: Ameta: niki da:ta:monoyeke Koda:na: pa:ta:la:la:eki ta a:pa:la: handa:e. Ameta: Koda: ipiki kini hata: ipika: weleta: peneme yaasa: handa:e. Ameta: ipika: maleke lila: Ketisoma: ipika: handeteke hala:eki peneme yao wala:la: handa:e. Pa ekipeke nika: Koda:na: puki tikitikina: hata: peliolo da kelepolo nika: kamemanu maleke lia hokeeki pa:la:me lo haya: halita: oli hepeni mina:pa:lao tolu lopaala:me. ¹¹ Ipikita: nika: kame tonuma: mo Sipisipi Ma:na: Ikikina: wema: make mo ota: ekie laa waleme ekima: make bepolaya:me. Kutupa make ikana:ma: ika: da:ta:la: ekita: pina: pa hoeyao homa:la: ekita: pa pulumeke laa lememe. ¹² Koto ekina:ta: oli hepeni make koto pa:ta: haleme wanda:halio paeyao ta:na:ma: homa:pee. Pate oni dawala pita: kenke yaapota: paala:e. Pa ekipeke hande Sadanita: iki pa:ta: a:pa:la:me. Kutupa ipikita: hosiki nate lekesiki homeke ula:me hone witolo hata: ota: hoke mineke panka:la:me.

¹³ Mo popake itiki hake si tieke hombelekema: ipikita: mo kenke nane tolu lopaala:me hone wiaata: mo hande weki mondu wia: wanda: minuluekema:yeke teliolo ombu haya:me.

¹⁴ Mo wanda:ta: ipika: da mo hapupapeke alena: pena:yeketa: ida tiekena: popake yaapo halea:me. Koto pa:ta:ta: mo popake itiki hake sima: hoeyaapa:na: bapi tepona: yunki mindiki

hata: kaisepona: handeteke halo pia: pa:ta:e.
¹⁵ Kutupa mo popake itiki hake sima:ta: ipika:
 kake pa:ta: yama: epea: ikali wopuma: mo wanda:
 telia: mea pena: lea:me. Handeta: mo wanda:
 ikali naa homena:yeke pia:me. ¹⁶ Kutu pia:pate
 kenkema: mo wanda: tamba: minolo hata: ipika:
 kake aa laa mo popake itiki hake sina: kake pa:ta:
 epea: ikali mea neliaya:me. ¹⁷ Kutu pia: ekina:
 mo popake itiki hake si tieke hombelekema:ta:
 mo wanda: pa:ta: mineke tieke pankolo hata:
 ipika: wekiwandiki ameḷe a:nda: pulu pea:me.
 Koto tapaketa: mo Koda:na: pi ula: ekimanu opua
 Yesuma: peneme yaasa: ota:eki pa:ta: kima: na
 homeke hone tu laeme wanda:halie. ¹⁸ Kutupa
 mo popake itiki hake sita: dawala houna: tiaō
 haya:me.

13

Sayale yaapo

¹ Kutupa mo sayale hombeleketa: mo dawala
 pa:ta: pita opolo epea:eki handoa:me. Mo aleta:
 ekeke kiki yaapo hao amboke watake hata:
 haya:me. Mo ekekemanu yalaota: kini you
 aka: pambama: pambama: pia:me. Kutupa mo
 amboke manuna:ta: Koda: kitaake biki laememe.
² Mo sayale hombeleketa: bosikasi tieke ma:nda:
 ipika: biki lepadima: handaa ipika: anketa:
 peioloma: handeke ale tieke hombelekema:
 ankema: handaa ipika: kaketa: laeonona: kakema:
 handea:me. Mo hande popake itiki hake si
 tiekema:ta: ipika: honkopu make ipika: kini sea
 make ipika: handeteke hala:eki tieke paeyao
 mo sayale hombeleke pa:ta: halea:me. ³ Mo

sayalena: amboke ma:nda:ta: homena: tupa:
 apa:la: pokeekepate pa mea epeayeke handaa
 mo wanda:hali paeyaota: penkili putia pominolo
 hata: mo sayale hombeleke telia: mea pememe.
 4 Kutupa wanda:hali paeyaoma: mo popake
 itiki hake si pa:ta: panda:puniao yeiya: laaso
 hata: yeni pimime. Pa ekipeke mo sima:ta:
 ipika: honkopu tieketa: mo sayale pa:ta: haleeke
 handa loa:me. Ikana:ma: sayale pa:ta: make
 panda:puniao yeiya: laaso hata: yeni pitolo alota:
 Epita: mo sayalema: handelemepe. Epima: ipiki
 ameḷe a:nda: puluekema: honkopu aneke hala:pe
 lememe.

5 Mo sayalema:ta: kaisepo hali tieke yaapona: pa
 hali ma:nda:na: yaapona: handeteke haena: laata:
 hakoko lita:la:eki manuma: Koda: kitaena:yeke
 waleke halea:me. 6 Mo sayalema:ta: Koda: make
 ipika: biki make ipiki hala: da make oli hep-
 eni haleme wanda:hali paeyao make yaala:ma:
 homao hoeyaasa: pi kini pea lea:me. 7 Kutupa
 ipikana:ma: Koda:na: wanda:hali ameḷe a:nda: pea
 bepolaena: make tapake ta:ta: ta:ta: make kapo-
 mani ta:ta: ta:ta:ma: handeteke hala: wanda:hali
 make pi ta:ta: ta:ta: make tutu ta:ta: ta:ta: make
 paeyao handeteke haena: waleke halea:me. 8 Do
 kenkena: hala: wanda:hali paeyaoma:ta: mo say-
 ale pa:ta: panda:puniao yeiya: laaso hata: yeni pil-
 imikie. Pate do kenke ai na wepiki haena: kone
 ika: biki manuta: mo deto hala: wanda:halina:
 biki ula: bukana: laala: wanda:hali homeke home-
 kema: kotoeki na pilimikie. Koto biki ula: bukata:
 hande limiki Sipisipi Ma:na: Ikikina: bukae.

9 Haleke haemeka:na:ta: kota: opua:pa:peke

ya:la:me. ¹⁰ Ma:nda: epita: tapake ma:nda:ma: minina:e laa wia:ka:na:ta: kota: ota: minina: lelieke. Epita: bainasima: lia homaena:e laa wia:ka:na:ta: kota: ota: mo bainasima: lia homaena: lelieke. Dupiki haumanu pa:ta:ta: Koda:na: wanda:hali lopaama:na:yeke homu pea pa pina:e laa yu wia hata: make kima: na homeke hone tu lao haya:ka:na:ta: ana: pilieke.

¹¹ Koto hoki naneta: mo sayale hombeleke ma:nda: mo kenke pa:ta: yama: opa:liaeyeke handoa:me. Do sayaleta: sipisipi ma:na: ekekema: handeke ekeke yaapo haya:me. Kutupa ipika: pita: mo popake itiki hake sima: ala: tupa: lea:me.

¹² Mo alema:ta: mo titina: sayalena: handeteke hala:eki tieke meata: ipika: leke popelekena: hata: e wopu pokea:me. Ipikana:ma:ta: do kenke make do kenkena: haleme wanda:hali paeyao make mo amba: hande titina: amboke hoeyaeya:pate paa epea: sayale pa:ta: panda:puniao yeiya: laaso hata: yeni pipee laa honkopu wopu hao sutiaeya:me.

¹³ Mo yaapo peao sayalema:ta: na handeke haumanu wopu pitolo hata: wanda:halina: leke popelekena: oli ya nanema: ti uleke do kenkena: lopena: lea:me.

¹⁴ Kutupa ipikana:ma: mo titina: sayalena: hau peaaso hata: ipika: leke popelekena: hata: mokoto na handeke haumanu pia:eki manuma:ta: do kenke wanda:hali paeyao makeaaso hata: yola: mea pea:me. Ipikana:ma: wanda:halima: mo hande bainasima: hoeyaeya:pate pa tiao hala: titina: sayale yeiya: laaluekema: koto ekima: handekeeki ma:nda: wepia:pe lea:me. ¹⁵ Kutupa mo yaapo peao sayalema:ta: mo hande titina:

sayale manda: meao wepimi ale pa:ta: da:taasa:
pomo halena:yeke waleke halea:me. Kutupiki
hauta: mo alema: pi lena: la make mo ipiki pa:ta:
panda:puniao yeiya: lapeke kiaalimi wanda:hali
paeyao lu homaena:yeke pia:me.

¹⁶ Mo yaapo peao sayalema:ta: mo hosiki
wanda:hali make aneke wanda:hali make
hamoko wanda:hali make natehali wanda:hali
make pa hameke e poka:la: wanda:hali make pa
haleme wanda:hali make paeyaoma: ika: popeke
nane kikina: o ika: wenokona:ta: maka ma:nda:
ta:laena:yeke honkopu hao sutiaeya:me. ¹⁷ Kutupa
ma:nda: epima: do maka na ta:laeyeketa: kota:
koto someta: aleta: ma:nda:manu ota: na hambo
make tapao pina:e lea:me. Koto makata: mo
sayalena: biki tapa: wiao o ipika: bikina: namba
haleke ekie. ¹⁸ Do ekimanu opolo epea:ka:na:ta:
kota: epeke hone u lenkene pita:la: somema: ana:
pilieke. Ma:nda: epita: epeke honema: tumba
wia:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: koto sayalena:
namba lo yokena:e. Pa ekipeke mo nambata:
halina: bikina: anketeki minolo kone la:la:me.
Koto nambata: 666 la:la:me.

14

Sipisipi Ma:na: Ikiki pita: ipika: wanda:hali

¹ Kutupaka:na: handoa:pate mo hande
Sipisipi Ma:na: Ikikita: mo ipika: biki make
ipika: Apa:na: biki ika: wenokona: laemeke 144
daoseni wanda:hali ame:le mo Saioni potena:
haememe. ² Kutupa oli ya nanema: ikali dou
tiekema: handa make tutu tieke liki nonopiki pi
ho:la:make opua:me. Mo pi ho:la:maketa: kidama:

handeke ale lita:la: haliwekima: liki nonopiki ala:
 ekima: handeke nono pia:me. ³ Mo 144 daoseni
 wanda:halita: mo hande Koda:na: kini seana:
 make mo deto hala: tonkopu ale manuna: make
 mo you haliwekina: puki tikitiki pua haememe.
 Ikita: panake emeli ikana:ma: homeke moka:la
 hande hande pea lapeke emeli homeke lememe.
 Kenke wanda:hali paeyao pa:ta:ta: koto tapake
 homeke pa:ta:la: mea epeaalo pia: tapakee.
⁴ Ikita: wanda:weki hakopu na tunkulimieki
 yaalo yakopiki haliweki haememe. Ikana:ma:ta:
 mo Sipisipi Ma:na: Ikiki pea: pa:ta:ta: telipaleke
 ombu haememe. Ikita: kenke wanda:hali paeyao
 anka:lopuna: epeaala: tapakee. Ikita: Koda: pa:ta:
 make mo Sipisipi Ma:na: Ikiki pa:ta: make titina:
 halo pa:la: tapakee. ⁵ Ma:nda:ma: ikita: yayapiki pi
 lelemeeki na opua make ala:ta: ma:nda: ata:ka: na
 pealeme haliwekie.

Enisolo tepo

⁶ Kutupa enisolo ma:nda: oli ya manda aenolo
 hata: do kenke wanda:hali paeyao pa:ta: mo
 pa u hala: Pi Seliapo laluekema: pia:me. Mo
 wanda:halita: tutu ta:ta: ta:ta: make tapake ta:ta:
 ta:ta: make kapomani eleke elekema: handeteke
 hala: kenke make paeyao pa:ta: loluekema: pieke
 handoa:me. ⁷ Ipikana:ma: anekema: alota: Koda:
 paala:ma: homaaso hata: ipika: tieke hala: ekina:
 biki mina:liape. Pa ekipeke ipikana:ma: mo hande
 wanda:hali pi yokaalu pulu pa:la: nate a:pa:leke
 loa:me. Do kenke make oli ya make dawala make
 opa:la: ikalimanu make koto ale paeyao wa:pa:la:

Koda: pa:ta: panda:puniao yeiya: laaso hata: yeni
pea:pa:peke lea:me.

⁸ Kotoeki hoki naneta: enisolo ma:nda:ma:
teliolo alota: Mo wanda:ta: lopa:la:me. Aneke
Ba:bilonita: lopa:la:me. Mo wanda:ma: wanda:hali
paeyao ipika: waini ikali nena: lea:me. Mo
honkopu hake waini ikalita: ipika: lokena: hoke
hone pa:la:eki manue lea:me.

⁹ Pa tepo peao enisoloma: mo titina:eki yaapo
teliolo hata: anekema: alota: Ma:nda: epima: mo
sayale hombeleke make koto ale manda: meao
wa:pa:la: ale pa:ta: make panda:puniao yeni pitolo
o ipika: maka wenoko o popeke nane kikina:
talena: lemeka:na:ta: kota: ¹⁰ koto someta: ipika:
kone Koda:na: waini ikali nelieke. Kota: mo
Koda:ma:ta: ipika: paala:piki mineke panka:la:
wele pa ula: waini ikalita: mo ipika: mineke
panka:la: kapo pa:ta: holo pambeekeeki loa:me.
Dupilia: wanda:hali paeyaota: mo yakopiki
enisolo titi make mo Sipisipi Ma:na: Ikikina: leke
tomona: mo ti uleke make mo titipu tiekepiki
lanka:ma: handeke ale pa:ta: tanda no halimikie.

¹¹ Mo tanda halo hala: tina: lumuta: na paeyeke
hoto paeyao pa u halieke. Koto sayale hombeleke
pita: ipika: manda: meao wa:pa:la: ale yaapo
pa:ta: panda:puniao yeni pitolo make o koto
alena: bikina: maka wina: lea:ka:na:ta: kota: koto
wanda:hali ika: tanda no halo pa:la: ekita: nate o
timba: ota: hosiki siki na paeyaalieke lea:me.

¹² Koto ya:leke handaa mo Koda:na: pi ula: eki-
manu opua Yesu pa:ta: kima: na homeke hone
tulao hala: wanda:hali lopaama:na:yeke ika: pa
pina:e laa yu wia hala: ekita: ana:na: pilieke.

¹³ Kutupa oli hepeni nanema: pi hola:makema: alota: Doeki laaniae. Ame do kini pea mo Tekehalina: e pokolo hata: homeleme wanda:halita: ta:na:ma: homa:pa:peke ya:la:me lea:me. Koto leeke mo Sipitidima: hombo peaaso hata: alota: Ota:e. Ikita: ika: ki hone na wiki honkopu hao pokelemeeki paeyaemeke handaa ta:na:ma: homilimikie. Pa ekipeke ika: e pokeleme ekina: yenkita: iki ameḷe pa hala:me lea:me.

Kenkena: ne napeke mina:la:eki

¹⁴ Kutupa handoa:pate ya hapi handoa:me. Kutupa mo ya hapi mandaata: halima: handeke ale pitia:me. Ipika: ambokena:ta: koloma: wepiki kinina: you aka: pambao kutupa widi tunkula:la: ne wopu hake kaiya minia:me. ¹⁵ Kutupa mo enisolo ma:nda:ta: mo tembolo pa:ta: yama: a:pa mo ya hapi manda pitia: some pa:ta: e wi tieke la:moneaaso alota: Naka: widi tunkulu hale kaiyama: ne napeke mie. Pa ekipeke mo nateta: a:pa:la:me. Kutupa kenkena: ne napeke mina: pota:leke loa:me lea:me. ¹⁶ Koto leeke mo ya hapi manda pitia: somema: ipika: widi tunkulu hala: kaiya wankeaaso hata: kenkena: ne napeke mu paeyaeya:me.

¹⁷ Kutupa enisolo ma:nda: mo tembolo pa:ta: pita opolu bao ipulu ne wopu hake kaiya ombu miniki epea:me. ¹⁸ Kutupa mo tina: handeteke haya: enisolo ma:nda:ta: mo oloda pa:ta: hao epea:me. Ipikana:ma: mo ne wopu hake kaiya miniki haya: enisolo pa:ta: anakema: alota: Naka: kaiyama: mo waini puna: kilikimanu honda: poka:e. Pa ekipeke mo kiliki manuta: pota:leke

loa:me lea:me. ¹⁹ Kota: mo enisoloma: ipika: kaiya do kenkena: wankeaaso hata: mo waini kiliki manuta: talo pamba oni Koda:na: paala: piki mineke panka:la: waini kiliki dekepo hala: pa:ta: lopaeya:me. ²⁰ Mo waini kilikita: mo daoni tieke hama: nane mo waini kiliki dekepo hala: pa:ta: dekepea:me. Kutupa mo dekepea: ale pa:ta:ta: we ikali tieke 300 kilomida hokulu taa hata: ota: kendo tieke make mo hosina: kake ana:na: lombei pea:peke kendo wia:me.

15

Ane mone ke handaasa: watake hata: haumanu ipula:eki

¹ Kutupa oli yana: ta:ta: ma:nda: piki hone mateke pututu au tieke handoa:me. Watake hata: enisolo manuma: paeyaaso ane mone ke handaasa: ipula: watake hata: haumanu miniki haememe. Kotota: Koda: ipika: paeyaaso mineke panka:la:eki walo paeyaasa:eki yekeme.

² Kutupa mo kalasima: handeke hama: ma:nda: ti uleke apa:taakeeki handoa:me. Koto pa:ta: make mo hande sayale hombeleke make koto ale manda: meao wepimiki sayale make mo alena: bikina: taapa: wiao la:la: namba make bepolao haleme wanda:hali handoa:me. Ikita: mo kalasi hama: tea:na: tilao hata: Koda:ma: hala:la: kidama: handeke alemanu miniki hata: ³ mo Koda:na: e pokeeke hali Mosesina: emeli make mo Sipisipi Ma:na: Ikikina: emeli make lememe. Ikana:ma: alota:

Aneke Tekehali Koda:o.

Naka: pita:la:eki manuta: ta:ta: ma:nda: peao make yole make pa:la:me.

Tapake paeyaona: kinio.

Naka: pitele haumanu paeyaota: tikitiki pea ota:
hau manue.

⁴Tekehali neketa: epima: paala:ma: na homilia:pe.

Naka: hau tieke laaluekema:ta: epima: kiaalia:pe.

Neke homeke homeke yako peleme.

Wanda:hali paeyaota: neke pa:ta: a:pa panda: pu-
niao yeiya: laaso hata: yeni pilimikie.

Pa ekipeke naka: yakopiki hau manuta:
paeyaoma: amba: handelememe lememe.

⁵ Koto hoki naneta: oli hepeni nane mo
tembolo da pota: lumba wiekeeki handoa:me.
Kutupa mo da tukikina:ta: amba: hande Koda:
ipika: wanda:hali ameḷe pi lo hayeke palai da
handoa:me. ⁶ Mo watake hata: enisolo manuta:
mo watake hata: ke handa:peke ekimanu miniki
hata: tembolo pa:ta: hao epememe. Ikita: hake
piki leke yale yale piki dau yama koloma: wepiki
beleke ika: hakokona: yamemekeme. ⁷ Kutupa
mo hande deto hala: tonkopu ale homekema: mo
watake hata: enisolomanu pa:ta: mo hoto paeyao
pa hao halo pa:la: Koda:na: mineke panka:la:
ekima: tumbiki watake hata: kawasomanu
halea:me. ⁸ Mo Koda:na: wele pita: paa yaapo pa:ta:
yama: epea: lumuma:ta: mo tembolo tumbulu
baeya:me. Kutupa mo tembolo pa:ta:ta: ma:nda:
pua:peke na ya:pate pa mo watake hata: enisolo
manuma: mo watake hata: ke handaasa:eki mea
ipu paeya:ka:na:ta: wetepena: pua:peke ya:me.

16

Koda:na: mineke panka:la:eki ula: kawasomanu

¹ Kutupa mo tembolo pa:ta: yama: pi hoḷa:make wopuma: mo watake hata: enisolo pa:ta: alota: Kenkena: pua mo Koda:na: mineke pankala:eki pamba:la: watake hata: kawasomanu hola:pe lea:me.

² Koto ekina: titina: enisoloma: ipika: kawaso kenkena: pua holaeya:me. Kutu pieke handaa ota: hoke tanda tieke piki boleke manuta: mo hande hoke sayalena: maka talaeme tapake make mo ale manda: meao wepimiki ale pa:ta: panda:puniao yeni pu haeme wanda:hali pa:ta: pua pitia:me.

³ Kutupa yaapo peao enisoloma: ipika: kawaso mo dawala manda pua holaeya:me. Mo ikalita: homeke halina: wema: handaata: koto dawala pa:ta: pitimi ale paeyao homememe.

⁴ Kutupa tepo peao enisoloma: ipika: kawaso mea pua mo ikalimanu make opa:la: ikali pa:ta:manu holaeya: dina:ta: we au lolo yapea:me.

⁵ Kutupa mo ikalimanu handeteke haya: enisoloma: alota: Naka: panisi pealuekema: maleke liaasa:eki manuta: ota: ana:na: kone wa:peleme. O ota: yako piki someo. Neke ame hale make amba: hae makee.

⁶ Pa ekipeke ikana:ma:ta: mo Koda:na: wanda:halina: we make mo potopede haliwekina: we make holememe.

Koto ekina: ame nakana:ma:ta: iki make we ikali nena: haleleme. Ikana:ma:ta: ika: ekina: yenki kone mina:lememe laa lea:me.

⁷ Kutupa mo oloda pa:ta: yama: pi hoḷa:makema: alota: Wele wopupiki Tekehali Koda:o. Naka: panisi pealuekema: maleke liaasa:eki manuta: tikitiki pea make ota: ana:na: wepeleme lea:me.

⁸ Koto hoki naneta: mo tonko peao enisoloma:

ipika: kawasota: natena: holaeya:me. Kutupa mo nate ipika: wele wopu piki titipuma: wanda:hali tena: waleke halea:me. ⁹ Mo wanda:halita: do wele wopupiki titipuma: to tokilieke handaata: mo ke manuna: handeteke haya: Koda:na: biki hoeyae-meme. Kutu pimipate ika: hoke hau manuta: hoki na walaa ipika: wele tiekena: biki na mea mina:liaememe.

¹⁰ Kutupa mo yunki peao enisoloma: ipika: kawasota: mo hoke sayalena: kini seana: pua holaeya:me. Kutu pieke handaa timba: ala: ekima: mo hande sayalena: kilu tombuao hala: alena: tumbaeya:me. Kutupa wanda:halima: tanda tieke nalo hata: ika: kekeke tankolo nememe. ¹¹ Kutu pitolo hata: ika: tanda make tete manuna: oli hep-eni hala: Koda:na: biki hoeyaemepate ika: hoke hau manuta: hoki na walememe.

¹² Kutupa mo yunki mindiki peao enisoloma: ipika: kawasota: mo ikali tieke biki Yupoteitisina: holaeya:me. Kutupa mo nate opa:la: nane haleme kini manuna: pota: wiaaso mo hande ikalita: hapupa pea:me. ¹³ Kutupa kima: handeke haj pambeke temoko tepo handoa:me. Ikita: mo popake itiki hake sina: handeke alena: kake pa:ta: make mo hoke sayale hombelekena: kake pa:ta: make mo yayapiki potopedena: kake pa:ta: make pita: opolu bao epememe. ¹⁴ Ikita: mo na handeke haumanu pu haleme hoke temokomanue. Mo hoke temoko tepoma:ta: do kenke honiki paeyao pa:ta: hala: kinimanu pua hatuku mea a:pa mo Wele Wopupiki Koda:na: Aneke natena: a:nda: pina: yeke pimikime.

¹⁵ Opie. Ita: pake nala: hali leke ipulueke. U

na peliki hata: ipika: aka:manu wopu handeteke hao hale someta: ta:na:ma: homilieke. Ipikita: paa tia pominolo hata: wanda:hali leke popelekena: yaala: meaapa:na:yeke pita:la:me.

¹⁶ Kutupa mo hande temoko tepoma: mo kini-manu hatuku a:pa mo Hibulu pima:ta: Amakedoni la:la: alena: a:pa momba:laeya:me.

¹⁷ Kutupa mo watake peao enisoloma: ipika: kawasota: oli ya pa:ta: holaeya:me. Oni mo tembolo pa:ta: yama: aneke pi hola:make alota: Ameta: koto paela: handa:e lea:me. ¹⁸ Kutupa ti tekelemanu make a:ta: a:ta: piki tutumanu make tutu tiekemanu make ota: hoke yu momeni make pia:me. Amba: hali wepia kini pea a:pa ame do make kutupiki yu momeni na pa:la:pate do yu momeni homeketa: paeyao ankulake ota: hoke ta:ta: ma:nda: pikieki ya:mee. ¹⁹ Mo aneke daonita: tepo tekilipa mo kenke paeyaona: daoni paeyaota: ota: hoeyaeya:me. Koda:ma:ta: mo hande Ba:biloni tieketa: pa niminaaso hata: ipika: wopu mineke pankala: waini ikali ipika: kaponu: nena: lea:me. ²⁰ Mo dawalama: dupala: kenkemanu paeyaota: alu pao mo potemanu paeyaota: alupaeya:me. ²¹ Leke opeke ya hapeke tieke tiekemanu ka:nda: ota: tieke hombeleke piki ekimanu oli ya nanema: yama: a:pa wanda:hali manda lopea:me. Koto wanda:halima:ta: mo ke handaeya: ya hapekena: Koda:na: biki hoeyaememe. Pa ekipeke do keta: ota: hokeeki ya:mee.

17

Hali yolo hala: biki wiki wanda:

¹ Kutupa mo hande watake hata: kawaso miniki haeme watake hata: enisolo homeke ma:nda:ma: I pa:ta: a:pa alota: Epoe. Ima: mo hali yolo hala: biki wiki wanda: pa:ta: halo pa:la: panisi walueke. Mo ikalimanu tea:na: a:ela: aneke daoni hombelekema: loa:me. ² Do kenkena: hala: kini manuma:ta: mo wanda: ameḷe hoke loke hoeyaasa: hau pu ombu haememe. Kutupa mo kenke wanda:halima:ta: ipika: loke hoeyaasa: hau manuna: waini ikali naa keaememe lea:me.

³ Mo Sipitidima: I pa:ta: e pokolo hata: mo enisoloma: Ita: hapu hala: alena: mea tia pea:me. Koto pa:ta:ta: wanda: ma:nda:ma: mo wepiki sayale ma:nda:na: hoki manda pitia:eki handoa:me. Mo sayalena: loke paeyao pa:ta:ta: Koda: kitaasa: bikimanu lao kutupa ipikita: watake hata: amboke hao make kiki yaapo ekekemanu haya:me. ⁴ Mo wanda: ipika: aka:ta: we ta:ta: ma:nda: yaapo piki au lekeeki yamea:me. Kutupa mo aka:ta: koloma: wepiki beleke manuma: make seliapo piki toopi manuma: make sekete inkiki manuma: make tumbulu baeya:me. Ipika: kiki pa:ta:ta: ipika: loke hoeyaasa: ekina: yenkita: ota: yaala:piki ekimanu make haḷ pambeke alemanu make tumbulu baeyeke koloma: wepiki kapo miniki haya:me. ⁵ Mo

ipika: wenokona:ta: hande a:m̄baala: ekina: biki dupa wiekeme. Hali yola:la: wanda:hali make kikana: haumanu pu haleme wanda:hali make iki paeyaona: inkiki Ba:biloni tieke laa wia:me. ⁶ Kutupa mo wanda:ta: Koda:na: wanda:halina: make Yesu pa:ta: hone tulaa pelia haemeke handa limiki wanda:halina: we naa keaya:eki handoa:me. Ima: moeki hando haota: ota: hoke

tupa: penkilipa:tia pomua:me.

⁷ Mo enisoloma: I lota: pitolo alota: Neketa: ekipeke penkilipa:tia pominelepe. Ima: neke pa:ta: mo wanda:na: make mo wanda: mea tia pomu hala: sayalena: a:mbao ula: ekina: teke la kionoe. Mo hande watake hata: amboke hao make kiki yaapo ekeke hala: sayalena: loa:me. ⁸ Koto sayaleta: amba:ta: da:ta haya:pate ameta: na da:taa hala:me. Ipikita: ame do siki mo honiki na wiki naku kiake pa:ta: hama opolu bao ipiki hoeyaena: pelieke. Do kenkena: haleme wanda:hali ika: biki manuta: do kenke ai na wepiki haena: kone mo deto hala: wanda:halina: biki ula: bukana: ika: biki na lake wanda:halita: mo hande sayale handolo hata: penkilipa:tia pomilimikie. Amba: a:nda:ta: da:ta haya:pate ameta: na deteke hala:me. Pate paa opolo ipilieke.

⁹ Doeki manuta: hone u lenkene pita:la:eki pita: hone wita:la:eki yaapoma: handa:peke ya:la: haue. Mo watake hata: amboketa: watake hata: yueli manue. Kotota: mo hande wanda: pila: alena:e. Kutupa make ikita: watake hata: kini manue.

¹⁰ Yunki hata:ta: lopelemepate homekema:ta: ipika: kilu tombuao hala: ekina: pa handeteke hala:me. Kutupa ma:nda:ta: ai na a:pa:la:me. Ipiki epea:ka:na:ta: nate hosiki sikima: homeke handeteke halieke. ¹¹ Kutupa mo hande amba:ta: da:ta haya:pate ame na da:ta hala: sayaleta: ipika: kone ketepo peao kinie. Mo hande watake hata: tapake konee. Ipikita: hoeyaena: pula:me.

¹² Mo hande kiki yaapo ekeke manuta: kiki yaapo kini manue. Ikita: ai na kini pea handeteke halemepate pa aowa homeke homekena:

mo hoke sayale ame_{le} handeteke haena: waleke halieke. ¹³ Do kiki yaapo ale ikita: teke homeke homeke wia halememe. Ika: honkopu make ika: handeteke haleme wele manuta: mo sayale pa:ta: halelememe. ¹⁴ Ikana:ma:ta: mo Sipisipi Ma:na: Ikiki ame_{le} a:nda: pilimikie. Pate mo Sipisipi Ma:na: Ikikita: ipika: wi laa yata:pa: ma:la: hone tulao haleme hoki nane tolu haleme tapake ame_{le} hata: mo tapake bepotalimikie. Pa ekipeke ipikita: tekehali paeyaona: Tekehali make kini paeyaona: Kinie lea:me.

¹⁵ Mo enisoloma: I pa:ta: ombu alota: Mo hande hande hali yolo hala: wanda: pitia: ikali manuta: kapomani ta:ta: ta:ta:ma: handeteke hala: kenke-manu make mo ta:ta: ta:ta: piki wanda:hali paeyao make mo tutu ta:ta:manu make pi ta:ta: ta:ta: leke tapake manue. ¹⁶ Mo hande hande kiki yaapo ekeke manuma: make mo hande sayalema: make ikana:ma: mo wanda: ota: honditi pilimikie. Ikana:ma:ta: mo wanda:ma: pambala: ala:ta: ala:ta: paeyao hola: mea pa tia haena: lelimikie. Mo wanda:na: loke mindiki naa kutupa ti ulekema: hoeyaalmikie. ¹⁷ Pa ekipeke Koda:ma:ta: ipika: hone pa:la:eki peaena: yeke ika: puki pa:ta:manu ipika: hone pa:la:eki wina: leeke handaa ikana:ma: ta:ma:ni pea homeke tupa: hau pilimikie. Ika: honkoputa: mo sayale pa:ta: halaata: Koda:na: pi-manu ota: peneme yaalo opena: lelimikie. ¹⁸ Mo hande wanda:ta: mo aneke daoni hombelekee. Mo kenke honiki paeyaona: kinimanu handeteke hala: daonie laa lea:me.

Ba:bilonina: lopa:la:eki

¹ Doeki hoki naneta: enisolo ma:nda: oli hepeni nane hao hola:pa:nialo epea:eki handoa:me. Ipikita: wele tieke pa:ta: ipulu ipika: yameeke leke yale yale piki paama:ta: do kenke paeyao paapeaya:me. ² Ipikana:ma: pi hola:make tiekema: e wi alo alota:

Mo wanda:ta: lopa:la:me. Ba:biloni tieketa: lopa:la:me.

Ipikita: hoke temoko tonuma: make hai pambeke temokomanu haleme teke dae.

Ota: hai pamba:papeke make handa: nala: na piki anemone ba manuta: koto pa:ta: pila:me.

³ Pa ekipeke mo kapomani ta:ta: ta:ta:ma: hande-teke hala: tapake paeyaoma:ta: ipika: waini ikali nememe.

Mo honkopu wopu hake waini ikali ipika: loke hoeyaasa: na:na: pa:la: hauna: loa:me.

Do kenkena: kini manuma:ta: mo wanda: ame le loke hoeyaasa: hau pu ombu haememe.

Kutupa do kenkena: bisinisi haliwekita: mo wanda:na: kikana: hau leke pia: hoke hau pa:ta: yama: hamoko haememe lea:me.

⁴ Kutupa Ima: opua:pate oli hepeni nanema: pi hola:make ma:nda:ma: alota:

Ya wanda:halio. Opolu bao ipupee. Koto wanda: mina:pa:lao ipupee.

Ikana:ma:ta: ipika: hoke haumanu pa:ta: na apa:taapa:pee. Ipika: hoke yenki mina:la:eki na telipa mia:pa:pee.

⁵ Pa ekipeke ipika: hoke hau manuta: oli hepeni wataalo a:ma:ela:me.

Kutupa Koda:ma:ta: ipika: hoke hau pa:la: eki-manu hone niminaasa:me.

⁶ Iki pa:ta: pia: tupa: ipiki pa:ta: make homeke tupa: pipee. Ipika: pia: ekina: hoke yenkita: pa atulao hala:pe.

Ikana:ma: hokeeki nomena:yeke ipikana:ma: amu peawaya: tupa: ikana:ma: make ipika: kapo pa:ta: mo yaapo peao honkopu wopu hake ikali tumbape.

⁷ Ipika: kone mo paa pa:la:eki make ta:na: tieke pa:la:eki make halolo pia: tupa: kone paa mo tanda tiekemanu make homena: tupa: tanda mina:la:eki make hala:pe.

Pa ekipeke ipika: kone alota: Kini wanda: do pilu handa:e. Ita: kineke wanda: dia:me. Ima:ta: hamono tupa: tanda mina:la: ekita: ota: na handulueke laa ala:me.

⁸ Do ekina: yeketa: nate ma:nda:na: ipikita: ke eleke elekema: minilieke. Do ke manuta: yeni ki make homena: tupa: tanda mina:la:eki make tea: ki makee. Kutupa ipikita: ti ulekema: yankilieke.

Pa ekipeke mo wanda: panisi peaasa: Tekehali Koda:ta: ota: wele wopu pa:la:me.

⁹ Do kenkena: haleme kinimanu mo wanda: ameḷe loke apa:tao hoke na:na: pa:la: haumanu mandakena: pimi tapakema:ta: mo daoni tiekena: e lelimikie. Mo yanko paeyaasa: ti ulekema: lumu handolo hata: loa:me. ¹⁰ Ikita: mo wanda:na: mina:la: tandata: ma:nda: putupa mea:peke yeke paala:ma: homolo hata: ota: papate leke hale-meme. Ikana:ma: alota: A:pa:e. Ota: paala:e. Do aneke make honkopu hake daoni Ba:bilonio. Nate

leke homeke sikina: kone neketa: panisi ka:la:me laa lelimikie.

¹¹ Do kenkena: bisinisi haliwekima: make mo wanda:na: e alo make a:ta:ma: make homelememe. Pa ekipeke ma:nda:ma: ika: ala:ta: ala:ta: ota: na hambelememe. ¹² Ika: kolo make silipa make seliapo piki toopimanu make sekete inkiki-manu make dau panka:manu make ta:ta: ta:ta: piki wepiki daumanu make silika daumanu make mandane ta:ta: ta:ta: piki wopu na hala: timanu make elepa:ntina: ekekema: wa:pele ta:ta: ta:ta: piki alemanu make yenki tieke wiki timanu make kopama: handeke ale botonosi make ayenima: wepiki alemanu make kalasima: handeke hakesapo biki mambolo ¹³ make mandane ti manuna: yonkeleke make teika:ma: handeke ale make totopo yole piki ale make hosiki tima: handeke maetamo leke ti make totopo wopu piki oeta make waini ikali make pa oeta make palaowa make widi make kao make sipisipi make hosi make hosi ma:na:ma: yolaa pula: da:ta:ka mendeke make e pa hameke pokaaseme haliweki make halina: da:ta:la:eki kone ota: ma:nda:ma: ame do hamba:peke na ya:me. ¹⁴ Mo bisinisi haliwekima: mo wanda: pa:ta: alota: Naka: ekie laa Naka: hande wia hae epeke ale manuta: alu pa:la:me. Kutupa naka: hande hamoko hale alemanu make neke au le yole pa:la: ale manuta: paeyaota: alu pa:la:me. Nakana:ma: ota: paa na handa: wilipikie laa lelimikie.

¹⁵ Koto daoni pa:ta: bisinisi pitolo hata: hamoko haeme bisinisi haliwekita: ota: papate pua halimikie. Pa ekipeke mo wanda:na: mina:la: tanda putupa mea pekeyeke loa:me. Ikana:ma:ta: e

alo make a:ta:ma: homolota: do lelimikie. ¹⁶ Mo aneke daoni hombeleketa: a:pa:e ota: paala:e. Ipikita: hakepiki aka: pankama: make ta:ta: ta:ta: piki wepiki dauma: make yama kutupa koloma: wepiki beleke manuma: make seliapo piki toopi manuma: make sekete inkikima: make dupao yama:tiki pu haya:me. ¹⁷ Pate nateleke homeke sikina: kone do hamoko alemanu paeyao alu paeya:me.

Mo dawalana: sipi you haliweki make mo sipina: pua:tiki pimi wanda:hali make mo sipina: e poka:la: haliweki make mo dawalana: ane mone e pokeme wanda:hali paeyao make papate haememe. ¹⁸ Ikana:ma:ta: mo wanda: mea neliaya: ti ulekena: lumu handolo hata: e wi tieke alo hata: alota: Dupiki aneke daoni hombeleke ma:nda: na haya:me lea:me. ¹⁹ Ika: ambokenina: dokolo mea lopaaso hata: e alo make a:ta:ma: homolo hata: alota: A:pa:e. Ota: paala:e. Mo koto aneke daoni ota: paala:e. Ipikita: ipika: hamoko hala: ekima: mo dawalana: pomina:la: sipi teke haliwekita: hamoko haememe. Kutupa nateleke homekena: kone ipika: ala:ta: ala:ta: paeyao alu paeya:me lememe.

²⁰ Hepenio ta:na:ma: homa:e. Pa ekipeke ipikita: hoeyaala: ekina: loa:me. Koda:na: wanda:hali make mo aposolo haliweki make potopede haliweki make ta:na:ma: homa:pee. Pa ekipeke mo wanda:ma: iki pa:ta: pia: ekina: Koda:ma: ipiki hoeyaala:me.

²¹ Kutupa wele wopu piki enisoloma: mo ka:nda: ota: tieke piki toopi tieke mea oni dawala pa:ta: yombu lopaaso hata: alota: Do hande aneke daoni

Ba:bilonita: dupa anekema: mea lopa:niao ota: pa na handolo pa:la: tupa:e. ²² Mo kidama: handeke alena: e make wanda:halina: pi hoḷa:makemanu make mo soke lu haleme wanda:hali make mo bu kanake make neke tukiki pa:ta: ota: na opilimikie. Kutupa mo ane mone e pokeleme haliwekita: neke pa:ta: ota: na halimikie. Kutupa mo palaowa yombita:la: ka:nda:piki toopina: e make ota: na opilimikie. ²³ Lamepana: paḷta: neke pa:ta: ota: na handilimikie. Kutupa mo halina: da panake pula: wanda:na: make wanda: panake mina:la: halina: pi hoḷa:make make ota: na opilimikie. Naka: bisinisi haliwekita: kenke honiki paeyao lu tumbao honkopu wopu haeme make naka: yayapiki haipiki tiḷo haumanu pi ekima:ta: do kenke wanda:hali paeyao makeaememe laa lea:me.

²⁴ Ba:biloni panisi peake hauta: mo potopede haliweki make Koda:na: wanda:halina: weta: mo daoni pa:ta: wieke pia:me. Ota:e. Mo kenkena: lia: wanda:hali paeyaona: we paeyao wia:me.

19

¹ Doeki hoki naneta: oli hepeni nane wanda:hali tiekema: leke nono pea alota: Haleluya. (Nika: pima:ta: Koda:na: biki miniliamana:e) Da:ta:mono yeke pa:ta:la:la:eki make paḷ peaasa:eki make wele tieke make nika: Koda: pa:ta: ula:me. ² Ipika: pi yokaalu pita:la:eki manuta: ota:eki make tikitiki pikieki makee. Ipikana:ma:ta: mo hande hali yolo haya: wanda: ipika: loke hoeyaasa: hauma: kenke paeyao hoeyaeyeke handaa ketete peleme laa maḷeke liaata: ipikita: panisi peala:me. Pa ekipeke

mo wanda:ma: Koda:na: e pokaeya: wanda:hali lu homaeyeke handaa loa:me laa lememe.

³ Paa e wi alo alota: Haleluya. Mo hande aneke daoni mea neliaya: lumuta: honiki na wiki hoto paeyao pa a:meiyu hala:me lememe. ⁴ Mo hali tieke homekena: tonkopu you haliweki make mo deto haleme tonkopu ale manuma: make panda:puniao lopa mo kini seana: pitia: Koda: pa:ta: yeiya: laaso hata: yeni pimime. Ikana:ma: alota: Kutu pina:e. Haleluya lememe. ⁵ Kutupa mo kini sea pa:ta: yama: pi hola:makema: alota: Koda:na: e pokaaseme tapake make ipiki yeiya: laaseme wanda:hali make iki paeyaoma: nika: Koda:na: biki miniliapee. Mo aneke wanda:hali pa:ta: make natehali wanda:halisunu pa:ta: make loa:me lea:me.

Mo Sipisipi Ma:na: Ikikina: ne pamba:la:eki

⁶ Kutupa e ala:eki ma:nda:ta: mo wanda:hali hombuta: hombeleke hata: make ikali dou lopolo make tutu tieke litolo make leke nono pia:eki dupa opua:me. Haleluya. Mo Tekehali nika: Aneke Koda:ta: kini hala:me. ⁷ Koto ekina: niki paeyao ta:na:ma: homomana:e. Ipika: tieke hala: ekina: biki mea miniliamana:e. Pa ekipeke mo hande Sipisipi Ma:na: Ikikina: wanda: mulu pa:la: nateta: opolo a:pa:la:me. Ipika: panake wanda:ta: mo ekina: amba: tikitiki yao hala:me. ⁸ Mo wanda:ta: hake pea leke yale yale piki dau yamena: hala:la:me laa lememe. Koto dauta: Koda:na: wanda:halina: epeke hau piteleme ekie.

⁹ Kutupa mo enisoloma: I pa:ta: alota: Doeki laaniae. Mo Sipisipi Ma:na: Ikikina: wanda:

mina:la: ekina: ne pamba:la: pa:ta: epoa: la:la: wanda:halita: ta:na:ma: homa:pee. Kutupa mo enisoloma: apa:taaso alota: Dota: Koda:na: ota: pi-manue lea:me. ¹⁰ Ita: ipiki yeiya: lao yeni puluku alo ipika: anke teke pa:ta: panda:puniao lopoa: pa:ta: ipikana:ma: I pa:ta: alota: Ei I pa:ta: kotoeki na pia:pema. Ita: e pokaaso naka: yankekee. Kutupa make naka: kamemanu mo Yesuma: peneme yaeya: ota: pimanu miniki haleme wanda:halina: yankeke halome. Koda: pa:ta: homeke yeiya: laaso hata: yeni pu hapeke laa lea:me. Pa ekipeke mo Yesuma: peneme yaeya: ota: ekita: mo potopede haliwekima: alemeeke hone u tiaasa:ekie.

Mo hakepiki hosi ma:na:na: hokina: pila: hali

¹¹ Kutupa oli hepeni lumba:pa wia mo hakepiki hosi ma:na: handoa:me. Mo hosi hokina: pitia: halina: bikita: Kima: na homeke hone tu laala:eki pita: Ota:eki yaapoe lea:me. Ipikana:ma: tikitiki piki hauma: pi yokaalu pea make ipika: a:nda: ipula:eki a:nda: pu hala:me. ¹² Ipika: leketa: titipu pupapeke ti haleke ekima: handaa ipika: ambokena:ta: kini you aka: eleke eleke pambaeya:me. Biki ma:nda:ta: mo somena: laeya:pate koto bikita: ma:nda:ma: hone na ula:pate ipika: homeke hone ula:me. ¹³ Ipika: pambaeyeke aka: hokuluta: wema: tote pia:me. Ipika: bikita: Koda:na: Pie. ¹⁴ Mo hepenina: ami manuma:ta: ipiki telia: mea pememe. Ikana:ma: hakepiki hosi manda pita: hakepiki aka: yamememe. ¹⁵ Ipika: kake pa:ta:ta: do kenkena: kapomani paeyaoma: handeteke hala: tapake lu bepolaena: ne wopu hake bainasi opolu baeya:me.

Ipikana:ma:ta: mo ayeni dopitama: iki handeteke hata: mo Aneke Koda: paala: piki mineke panka:la: waini dekepo hala: pa:ta: pa ula: waini da:ka:pa: tumba bepilieke. ¹⁶ Ipika: aka: hokuluna: make ipika: palekena: maketa: biki dupa laeya:me. Kini paeyaona: kinie laa Tekehali paeyaona: Tekehalie.

¹⁷ Kutupa mo natena: tiao haya: enisolo ma:nda: handoa:me. Ipikana:ma: mo ya tukikina: aeya pomimi bamanu pa:ta: anekema: wi la:moneaaso alota: Koda:na: aneke yawe lita:la:eki pa:ta: a:pa momba:la:pee laata: ¹⁸ A:pa mo kini manuna: make ami you haliwekina: make ami titina: loke make paeyao a:pa napee. Kutupa hosi ma:na: manuna: loke make hosi mea pomu haleme haliwekina: loke make wanda:hali paeyao pa hameke e poka:la: wanda:halina: loke make pa haleme wanda:halina: loke make natehali wanda:halina: loke make aneke wanda:halina: loke paeyao a:pa napee lea:me.

¹⁹ Kutupa mo hande sayale tieke hombeleke make do kenkena: kinimanu make ika: ami paeyaoma: mo hande hosi hokina: pitia: hali pita: ipika: ami ameḷe a:nda: puluekema: mombelememe. ²⁰ Mo sayale make mo sayalena: leke popelekema: na handeke haumanu pia: makeaaso potopede hali make dipula minimime. Koto pia: na handeke hau manuma:ta: ipikana:ma: mo sayalena: tombo ika: wenokona: wimi wanda:hali make mo manda: meao wepimi sayale pa:ta: yeiya: laaso hata: yeni pimi wanda:hali make makeaeya:me. Mo sayale tieke hombeleke pita: mo makeaaso potopede hali yaapo pa pitiki oni titipupiki lanka: ma:nda: solopa tala: ti uleke

kiake pa:ta: lopaememe. ²¹ Ika: ami titita: mo hosi ma:na: hokina: pitia: halina: kake pa:ta: yama: epea: bainasima: lu petepete pia:me. Kutupa mo ba manuma: mo tokomanu naaka:na: ika: weleke ana: pia:ka:na:ta: mina:pa:lalimikie.

20

Bapimanu 1 daoseni

¹ Kutupa enisolo ma:nda: oli hepeni nanema: hao holopolo ipulu ipika: kiki pa:ta:ta: mo honiki na wiki naku tieke kiakena: pota:na: ki make ka:nda: tieke piki seni miniki epea:eki handoa:me.

² Ipikana:ma:ta: mo hande popake itiki hake sita: hande ambisanake hao haya: keto kotota: hande Depolo o Sadani la:la: aleta: mina 1 daoseni bapi manuna: senima: tonkaeya:me. ³ Mo enisoloma:ta: mo sita: oni naku tieke kiake pa:ta: yola: mea loka: hao a:mbo pambea:me. Pa ekipeke mo sima:ta: do kenke paeyao haleme tapake ta:ta: ta:ta: makeaama:na: mo 1 daoseni bapimanu paeya:ka:na: opolu baena:yeke pia:me. Koto hoki naneta: nateleke hosiki siki ka:la:pa: tapaalieke.

⁴ Kutupa kini seamanu handoa:me. Koto seana: pitimi haliwekita: pi yokaalu pulu pimi wele halea:me. Kutupa make mo hande Yesuma: peneme yaeya: ota:eki waleme ekina: make Koda:na: pi waleme ekina: limiki wanda:halina: temokomanu handoa:me. Ikana:ma:ta: mo hande sayale tieke hombeleke make ipiki manda: meao wepimiki ale yaapo pa:ta: panda:puniao yeiya: laaso hata: yeni na pimi make ika: wenoko o popeke nane kikina: mo sayalena: maka na mimikime. Ikita: paa da:ta hata: 1

daoseni bapi manuna: Ketiso ame_{le} kini pita: handeteke haememe. ⁵ Do ekita: ota: titina: homa:la:eki mea tiaasa:ekie. Mo mandane wopu homemeke wanda:hali paeyaota: ai na da:ta tiao haemepate mo 1 daoseni bapimanu hoki nane detena: pia:me. ⁶ Mo mandane homeme wanda:halimanu do titina: mea tiaasa:eki pa:ta: apa:taemeka:na:ta: ika:ta: ta:na:ma: homena: laa yako pina: lelieke. Mo yaapo peao homa:la: ekima:ta: iki wataapeketa: honkopu na ula:me. Ikita: Koda: pita: Ketiso yaapona: yeni peaasa: haliweki hata: 1 daoseni bapimanu ipiki ame_{le} handeteke halimikie.

Sadani bepolaasa:eki

⁷ Mo 1 daoseni bapimanu paeya:ka:na:ta: mo Sadanita: ipika: dipula pila:eki ka:la:pa: tapaalieke. ⁸ Ipikana:ma:ta: mo kenke honiki honiki paeyao pa:ta: hala: tapake paeyao makealieke. Kotota: Koko pita: Meikoko leke tapakee. Sadanima:ta: paeyao a:nda:na: hatuku ipilieke. Mo tapaketa: mo dawala hou manuma: handilimikie. ⁹ Ikana:ma:ta: kenke tieke tumbaaso hata: Koda:na: wanda:halina: mombeleme alena: make Koda:na: pukima: homa:la: daoni make pua popei yaememe. Pate ti uleke oli hepeni nanema: a:pa lopaa paeyao hoeyaeya:me. ¹⁰ Kutupa mo wanda:hali makeaeya: Sadanita: oni ti uleke kiake make titipupiki lanka: ma:nda: biki solopa pa:ta: yola: mea lopaeya:me. Kotota: amba: hande sayale tieke hombeleke make mo makeaaso potopede hali make lopala: pa:ta:e. Kutupa ikita: timba: ala:eki make natepa yolao hoto paeyao puki tandama: homo halimikie.

Paeyaaso pi yokaalu pita:la:eki

¹¹ Kutupa mo hakepiki kini sea tieke pita: mo seana: pila: hali yaapo handoa:me. Kutupa mo kenke ya yaapota: ipika: leke popelekena: na haena: loluekema: pa pindipa pualu pitolo hata: alupaepeme. ¹² Kutupa mo homemeke wanda:hali aneke make natehali make paeyao mandakena: mo kini seana: puki tikitiki haemeeki handoa:me. Buka manuta: lumbia:me. Kutupa buka ma:nda:ta: mo da:ta:la: wanda:halina: buka lumbia:me. Mo homemeke wanda:hali paeyaota: mo buka manuna: lao wieke tupa: ika: pimiki tupa: siki kone maleke lia telipia:me. ¹³ Kutupa mo dawalama: ipiki pa:ta: homemeke wanda:hali halea:me. Kutupa homa:la: ekima: make mo homo hala: kenkema: make ipilika: wia haepe toko halepeme. Kutupa paeyaota: ika: pimiki tupa: siki kone ana:na: maleke lia telipia:me. ¹⁴ Kutupa homa:la:eki pita: homo hala: kenke yaapota: oni ti uleke pa:ta: yola: mea lopaeya:me. Do ti uleke kiaketa: yaapo peao homa:la:ekie. ¹⁵ Kutupa make ma:nda: epi ipika: bikita: mo da:ta:la: wanda:halina: bukana: na laeya: someta: oni ti uleke kiake pa:ta: yola: mea lopaeya:me.

21*Panake hepeni pita: panake kenke yaapo*

¹ Koto hoki naneta: Ima: panake hepeni pita: panake kenke yaapo handoa:me. Titina: hepeni pita: kenke yaapota: alupaeya:me. Kutupa mo dawala make loa:me. ² Mo hande Yakopiki Daoni hande panake Diutuselemeta: wanda:ma: ipika: haliki malandi puluekema: amu pea tikitiki

yao ipulu pita:la: tupa: oli hepeni nanema: Koda: pa:ta: yama: opolo epea:eki handoa:me. ³ Oli kini sea nanema: pi hola:make tiekema: dupa lea:eki opua:me. Ameta: Koda:na: data: wanda:hali ameḽe hala:me. Ipikita: iki ameḽe hata: mo wanda:halita: ipika: wanda:hali au lalieke. Koda: ipikita: mo wanda:hali ameḽe halieke. Ipikita: ika: Koda: halieke. ⁴ Ipikana:ma:ta: ika: e pankekemanu honialieke. Koto pa:ta:ta: homa:la:eki pa na handilimikie. Kutupa puki tanda pitolo a:ta:ma: homa:la:eki make e ala:eki make tanda mina:la:eki make ota: dia:ya:lieke. Mo amba: haumanu paeyaota: alu paeya:me laa lea:me.

⁵ Kutupa mo kini seana: pitia: halima: alota: Ameta: Ima: ala:ta: ala:ta: paeyao panakeeki wepitolome lea:me. Ipikana:ma: I pa:ta: dupa alota: Do ekita: laaniae. Pa ekipeke do pi manuta: ota:eki ya:la: ekina: make ota: hone tu lapeke ya:la: pie lea:me. ⁶ Kutupa ombu alota: Ameta: pu paela:me. Ita: titina: make sale nane makee. Kini pitolo make paeyaaso makee. Ma:nda: epita: ikali na:na:ma: homea:ka:na:ta: Ima: mo opa:la: da:taasa: ikalita: na hambeke pa nena: waleke halueke. ⁷ Ma:nda: epima: a:nda: peaa bepolaasa: hali haya:ka:na:ta: I pa:ta: doeki mina:e. Ita: ipika: Koda: halueke. Kutupa ipikita: yaka weki au lalueke. ⁸ Pate hone pamboneke tapake make ba:sa: piteleme tapake make ata:ka: peaseme tapake make honema: kone hali lu homaaseme tapake make pake nalo loke apa:taaseme tapake make tiḽo hau pu haleme tapake make toopi ti wepia ula: ale pa:ta: yeni pu haleme tapake make mo yayapiki pi lo haleme tapake make paeyaota: ika: hala:peke ya:la: ekita:

oni ti uleke kiake make titipupiki lanka: ma:nda:
biki solopa bu lo hala: pa:ta:e. Koto hau pita:la:
ekita: mo yaapo peao homa:la:ekie.

Panake Diutuseleme

⁹ Mo hande paeyaaso watake hata: ke
handa:la:eki manuma: tumbulu baake kawaso
miniki haeme hande watake hata: enisolo
homekema: I pa:ta: a:pa alota: Ima: mo hande
Sipisipi Ma:na: Ikikina: ma:la: wanda: walono
epoe lea:me. ¹⁰ Mo Sipitidima: I tukiki pa:ta:
e pokolo hata: mo enisoloma: Ita: ota: oli pote
tieke tumikina: mea tia pea:me. Ipikana:ma: mo
panake Diutuseleme hande yakopiki daoni oli
hepeni nane Koda: pa:ta: yama: hao holopolo
epea:eki I pa:ta: walea:me. ¹¹ Mo daonita: Koda:na:
paa piti paa putia ipulu hata: dia:sepa leke
toopi seliapoma: handa ala:ta: ma:nda: na taleke
kalasima: handeekeme. ¹² Mo daonita: hokulupiki
pape tiekema: popei yao pota: kaketa: paeyao
kiki yaapona: ankena: yaapo lombaya:me. Mo
pota: kake yalaota: kiki yaapona: ankena: yaapo
enisoloma: handeteke haememe. Mo pota: kake
manuna: yalaota: mo Isulai wanda:halina: kiki
yaapona: ankena: yaapo tapakena: biki laeya:me.
¹³ Mo nepokomanu yalaota: pota:kake tepo lo
lombaya:me. Nate opa:la: naneta: pota: kake tepo
lombaya:me. Nepoko yaapo nane make pota:
kake tepo tepo lo lombaya:me. Oni nate pamba:la:
nane make pota: kake tepo lombaya:me. ¹⁴ Mo
daonina: papeta: kiki yaapona: ankena: yaapo
pinko nonopiki toopi oto tiekena: noko peekeme.
Koto toopi manuna:ta: mo Sipisipi Ma:na: Ikikina:

aposolo hali kiki yaapona: ankena: yaapona: biki laeya:me.

¹⁵ Mo I pa:ta: pi la kia: enisolota: mo daoni make ipika: pota: kakemanu make ipika: pape pa:la:eki make paeyao tombo muluekema: mo koloma: wepiki tombo mina:la: tolo miniki haya:me. ¹⁶ Mo daonina: petipeke maka make mo hokulu maka make ota: homeke make pa:la:me. Mo enisoloma: ipika: tombo mina:la: doloma: mo daonina: tombo mia:me. Mo daonita: 2 daosenina: 400 kilomida ota: hokulu pea make petipeke ya:la:eki make olin: hokulu pa:la:eki make homeke hau kone piekeme. ¹⁷ Kutupa mo enisoloma: ombu mo daonina: pape polopala:eki tombo mia:pate ota: 60 mida mia:me. Mo tombo mina:la: alena: hokulu piki ekita: ota: ana:na: kone tombo mia:me.

¹⁸ Mo papeta: dia:sepa leke toopima: wepiekeme. Kutupa mo daonita: koloma: handa ala:ta: ma:nda: na taleke kalasima: handea:me. ¹⁹ Mo daonina: papena: pinki toopi manuna:ta: ane mone seliapopiki toopi manuma: popei yao ota: lu liaeyekeme. Titina: toopi pinkita: biki dia:sepa yekeme. Yaapo peao toopi pinkina: bikita: sa:paeya yekeme. Tepo peao ekina: bikita: a:keidi yekeme. Tonko peao ekita: ambuma: handeke au leke toopi biki emulolidi yekeme. ²⁰ Yunki peao ekina: bikita: onkisi yekeme. Yunki mindiki hata: peao ekina: bikita: kaniliani yekeme. Watake hata: peao ekita: hamipiki toopi biki kotisalaedi yekeme. Ketepo peao ekina: bikita: betili yekeme. Noi peao ekina: bikita: topa:si yekeme. Kiki yaapo peao ekina: bikita: kotisapoteisi yekeme. Kiki yaapona: ankena: homeke peao ekina: bikita:

dieisini yekeme. Kiki yaapona: ankena: yaapo peao ekina: bikita: a:metisi yekeme. ²¹ Mo kiki yaapona: ankena: yaapo pota: kake manuta: kiki yaapona: ankena: yaapo sekete hapekemanu yekeme. Mo pota: kake manuna: yalaota: mo sekete hapekema: wepuma: wepuma: piekeme. Mo daonina: pota:ta: aleta: ma:nda: na taleke kalasima: handeke koloma: pilaeyekeme.

²² Ima:ta: mo daoni pa:ta:ta: tembolo da na handoa:me. Pa ekipeke mo Aneke Tekehali Koda: pita: mo hande Sipisipi Ma:na: Ikiki yaapota: mo tembolo da yekeme. ²³ Mo daonina:ta: nate o kaisopo ma:nda: pāa pealuekema: opa:peke na ya:me. Pa ekipeke mo Koda:na: au la:la: pāata: koto pa:ta: pāa pu hala:me. Kutupa mo daonina: ola:paketa: mo Sipisipi Ma:na: Ikiki ya:me. ²⁴ Koto kenke wanda:halita: mo daonina: pāana: pomilimikie. Kutupa mo kenkena: kini manuma:ta: ika: hamoko ale manuta: ipiki pa:ta: mea ipilimikie. ²⁵ Mo daonina: pota: kake manuta: nate paeyao pa lomba:pa wilieke. Ota: na pokilieke. Pa ekipeke koto pa:ta:ta: timba: ala:eki ota: dia:ya:lieke. ²⁶ Mo kenkena: aneke make hamoko ale paeyaota: mo daoni pa:ta: mea ipilimikie. ²⁷ Pate mo hai piki ala:ta: ma:nda: koto daoni pa:ta: na honda: pambilieke. Koto tupa: kone ma:nda: epima: yaala:piki haumanu pu o yayapiki pi lo hala: some make na honda: pambilieke. Mo Sipisipi Ma:na: Ikiki ipika: da:ta:la: tapakena: biki ula: bukana: biki laala: wanda:hali homeke koto daoni pa:ta: honda: pambilimikie.

Da:ta:la:eki kita:la: ikali pita: ti yaapo

¹ Mo enisoloma:ta: ala:ta: ma:nda: na taleke kalasima: handeke da:ta:la:eki kita:la: ikali yopulu hala: I pa:ta: walea:me. Mo ikalita: oli Koda: pita: Sipisipi Ma:na: Ikiki yaapona: kini sea pa:ta: yama: epea:me. ² Kutupa mo ikalita: mo daonina: pota: tukikina: yapea:me. Mo ikali tea: yaapona:ta: hande da:ta:la:eki kita:la: ti opo hala:me. Mo tima:ta: bapi homekena:ta: sumba: homeke homeke yalao kiliki a:eya:tiki pu hala:me. Kutupa ipika: katake manuta: mo tapake ta:ta: ta:ta: paeyaona: epeaasa:ekie. ³ Mo Koda:ma:ta: hoeyaena: laa maleke lia ula: ale ma:nda:ta: koto daoni pa:ta: ota: na wylieke.

Mo Koda: pita: mo Sipisipi Ma:na: Ikiki yaapona: kini seata: koto daoni pa:ta: wylieke. Kutupa ipika: e pokaaseme wanda:halita: ipiki pa:ta: panda:puniao yeiya: laaso hata: yeni pu halimikie. ⁴ Ikana:ma:ta: ipika: leke popeleke handaa make ipika: bikita: ika: wenokonina: laalimikie. ⁵ Koto pa:ta:ta: timba: ala:eki ota: dia:yalo hata: ola:pake make natena: paꞰ make na weilimikie. Pa ekipeke mo Tekehali Koda:ta: ika: paꞰ halieke. Kutupa ikana:ma:ta: kinimanu pita: hoto paeyao handeteke hao halimikie.

Yesuna: epolo pa:la:eki

⁶ Kutupa mo enisoloma: I pa:ta: alota: Do pi manuta: ota:eki ya:la: ekina: hone tu lapeke ya:la:me. Kutupa hande potopede haliweki pa:ta: Sipitidi halo pa:la: Tekehali Koda:ma: mo ipika: e pokaaseme haliweki pa:ta: ame do koto kone pulu pa:la: ekimanu walena:yeke ipika: enisolo

tapaala:me lea:me. ⁷ Yesuma: alota: Opie. Ita: teke pa:ta: ipulume. Do buka pa:ta: ula: wetepena: pulu pa:la: pimanu pa:ta: opua pu haleme wanda:halita: ta:na:ma: homilimikie.

⁸ I Dionima: do hau paeyao handaa make opua:me. Kutupa do haumanu handa make opu paeyaota: Ita: do haumanu walea: enisolona: anketeke pa:ta: lopa ipiki pa:ta: panda:puniao yeiya: laaluekema: pitua:pate ⁹ ipikana:ma: I pa:ta: alota: Kotoeki na pia:pema laata: Ita: e pokaaso naka: yankekee. Kutupa make mo hande naka: potopede kame manuna: make do bukana: ula: wapena: opua pita:la: wanda:hali paeyaona: yankeke kone halome. Koda: pa:ta: homeke yeiya: laaso hata: yeni pu hapeke laa lea:me. ¹⁰ Kutupa I pa:ta: ombu alota: Do bukana: la: ula: wetepena: pulu pa:la: pi manuta: na a:mbao wia:peke. Pa ekipeke do haumanu paeyaona: pulu pa:la: nateta: teke pa:ta: ya:la:me. ¹¹ Epi a:nda: hoke temoko haeka:na:ta: kota: ota: hoke hau homeke pa pu hapeke. Epi a:nda: haipiki some pu haeka:na:ta: kota: ota: haipiki hau homeke pa pu hapeke. Epi a:nda: epeke some haeka:na:ta: kota: ota: epeke hau homeke pa pu hapeke. Kutupa epi a:nda: yakopiki some haeka:na:ta: kota: ota: yako piki hau homeke pa pu hapeke.

¹² Yesuma: alota: Opie. Ita: teke pa:ta: ipulu hata: ika: yenkita: ika: homeke homeke peleme tupa: kone ana:na: haluekema: Ima: mo halo polo alemanu mea ipulume. ¹³ Ita: titina: make sale nane makee. Kini pitolo make paeyaaso makee laa lea:me.

¹⁴ Epi amedama: ika: aka:manu tanda:pa hake

peaemeka:na:ta: ta:na:ma: homena:e. Ikita: mo hande da:ta:la:eki hala:la: tina: kiliki nena: make mo daonina: pota: kake pa:ta: yama: pena: make waleke halieke. ¹⁵ Pate mo ata:ka: peaaseme tapake make tjo hau pu haleme tapake make pake nalo loke apa:taaseme tapake make honema: kone hali lu homaaseme tapake make toopi ti wepia: ula: ale pa:ta: yeni hau pu haleme tapake make yayapiki ekina: ta:na:ma: homa pu haleme tapake make paeyao sikita: mo daoni tea:na: hama: nane halememe. ¹⁶ Ita: Yesuma: do hau manuta: iki siosimanu haleme wanda:hali pa:ta: lawaena: yaka enisolo tapaalome. Deipidita: yaka apa:mei halie. Ita: mo hande da ka:la:paaso opa:la: paa tieke piki hombulanka:e laa lea:me.

¹⁷ Mo Sipitidi pita: mo hali panake pula: wanda: yaapoma: alota: Epoe ala:me. Do pi opilimi tapake paeyaoma: make Epoe lapa:peke ya:lieke. Ikali na:na:ma: homele some epita: do da:taapeke ya:la: ikalita: pa hameke kita:la:ekie laa mea:peke ya:la:me. Dota: ma:nda: epi hone pa:la: somena: loa:me lea:me.

¹⁸ Ita: Dionima: do la: ula: wetepena: pulu pa:la: pimanu opitelema wanda:hali pa:ta: kinki pita:la: pi dupa alome. Ma:nda: epima: do pimanu pa:ta: pi ma:nda: apa:taeya:ka:na:ta: kota: Koda:ma: koto some ipika: panisi pa:ta:ta: do bukana: la:la: ke-manu handa:pekeeki apa:taalieke. ¹⁹ Kutupa ma:nda: epima: do bukana: ula: wetepena: pulu pa:la: pimanu ma:nda: mea baeya:ka:na:ta: kota: koto some ipika: mo da:ta:la:eki hala:peke ya:la: tina: kiliki mulupa:la: yenkina: putupilikita: pao mea make mo hande yakopiki daoni pua hapeke

ya:la:eki make Koda:ma: pao milieke. Do bukana:
la:la: ekina: loa:me.

²⁰ Do wape pa:la: pi manuta: ota: pie laa la:
wita:la: somema: alota: Aowe. Ota: a:pa:la:me. Ita:
teke pa:ta: ipulume lea:me. Koto ekina:ta: kutu
pia:peke. Tekehali Yesuo. Epoe.

²¹ Tekehali Yesuna: a:ta:ma: homolo tamba:
mina:la: ekita: iki paeyao pa:ta: wina:e.

Sembeleke
The New Testament and Genesis in the Sembeleke
Language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Sembeleke
long Niugini

Copyright © 1991 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Sembeleke

Translation by: Ken Macnaughtan

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-10-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

554aa30a-6453-5c3b-a9c6-7635bc987776